

**Commentariorvm, Ac Dispvationvm, In Tertiam Partem
Divi Thomae. Tomi Qvinque**

Mysteria Vitæ Christi, Et Utrivsqve Adventvs Eivs Accurata Disputatione Ita
complectens, vt & Scholasticæ doctrinæ studiosis, & Diuini verbi
Concionatoribus vsui esse poßit

Suárez, Francisco

Moguntiaë, M.DC.XVI.

6 Qua certitudine tenendum sit beatam Virginem fuiße sine peccato
conceptam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94022)

Adam omnes moriuntur, &c. Ad tertiam rationem iam dictum est, Christi meritum efficacius esse ad præferuendam matrem, quam fuerit radix infecta ad influendum peccatum. Quarta item ratio ex effectibus sumpta contrarium probat, ut vidimus. Sexta quæ fundatur in singulari Christi privilegio, ex præcedentibus sectionibus expedita est, singulare enim privilegium Christi est, sanctum esse ex vi conceptionis sue, hoc autem non communicatur Virgini, sed quædam eius participatio, ut declaratum est. Quo loco optime quadrant verba Vlpiani: in lege, Princeps. ff. de legib. dicentis. Princeps legibus subditus non est: Augusta vero licet sit subdita principi, tamen eadem privilegia illi concedit, quæ ipse habet.

Vlpianus.

Si virgo ante Christum esset defuncta, in sinu defecisset Abrahæ.

D. Thom. Alenf. Cordub.

Ad quintam verò rationem, quæ aliam questionem indicat, scilicet, si Beata Virgo fuisset mortua ante Christum, quid futurum esset. In primis dicitur eadem interrogationem habere locum in omni sententia. Quia ad questionem hæc parum refert, quod B. Virgo fuerit à peccato præseruata, vel statim post conceptionem mundata. Secundò verò dicitur, data hypothefi, probabilius videri, in eo euentu defecuram fuisse in sinu Abrahæ, nec visuram fuisse Deum, donec Christus morte sua regni ianuam aperiret, iuxta legem Dei ordinariam. Ita docent D. Th. hic art. 1. ad 3. & Alenf. 3. p. q. 9. m. 3. art. 2. § 3. alij Doctores in 3. d. 3. Cordub. lib. 1. q. 47. & probatur ex generalibus scripturæ sacræ regulis adiuncta ratione, quia Adam peccando sibi, & vniuerso generi humano regni cælestis ianuam occlusit, & ideo, donec satisfactum esset pro tota natura, nulli omnino patere potuit. Hæc autem ratio secundum legem communem, & ordinariam procedit.

Dubium.

Scot. Gerf.

Dubitari autem posset, an in illo euentu dispensatus esset Deus cum virgine: est enim hoc verisimile, ne Dei mater omnino sancta, & innocens post absolutam viam, in aliquo inferni loco detineretur, ne statim ad patriam euolaret. In quam sententiam videtur inclinare Scot. d. 3. q. 1. & Gerf. sermone quodam de Incarnatione, & in Parisiensi scola dicitur esse communis. Aliunde verò non videtur decere, ut anima aliqua foret perfectè beata, & in statu omnino impassibili, antequam Christus pateretur, & anima eius ad illum statum perueniret. Deinde, quia cum illa dilatio sit tantum quædam poena, quæ sanctitatis, & amicitie diuinæ perfectionem nihil minueret, neque indecens est, neque incongruum ut anima Virginis illam sustineret, veluti patienter expectans Christi animam, nolens perfectè beari, donec illa passionem suam finiret. Et hæc posterior sententia sicut communior est: ita & verisimilior, quamquam dicere possumus, sapienter prouidisse Deum, ne similis euentus accideret, ut omnia incommoda cessarent.

Responsio.

SECTIO VI.

Quæ certitudine tenendum sit B. Virginem fuisse sine peccato conceptionem.

Ratio dubitandi est, quia Ecclesia celebrando festum Cœceptionis videtur canonizasse, seu auctoritate sua declarasse Beatam Virginem fuisse sanctam in ipso conceptionis momento, ergo vel iam hoc est de fide, vel saltem tam certum, quam indubitatum est, Summum Pontificem in canonizatione Sanctorum errare non posse.

Canis. Parua.

Almain. Clithou. Titelman.

Propter hæc fortasse causam Hæretici huius temporis dicunt esse grauem culpam, & errorem contra fidem, festum Conceptionis celebrare, ut refert Canis. libr. 1. cap. 8. & Parua libr. 5. defensionis fidei, circa finem. Aliqui verò catholici iudicio prorsus contrario putant esse de fide sententiam à nobis supra definitam. Ita sentit Almain. de potestate Ecclesiæ c. 16. Clithouæus autem super Damasc. libr. 3. ca. 2. dicit contrariam sententiam esse impiam, & contra

A Ecclesiæ definitionem. Titelman. verò Io. 2. ait non sine impietate pertinaciter defendi Deniq. Parisienses in eadem dicuntur esse sententia propter Concilij Basil. auctoritatem.

Tertia opinio est, hanc sententiam de immaculata Virginis conceptione, specie tantum esse piam, & probabilem, re tamen vera falsam, & ita incertam, ut nulla ratione possit Ecclesia illam definire. Ita Caiet. Opusc. citat. c. 5. & Canus. lib. 4. de locis c. 4. & lib. 7. c. 3. & lib. 12. c. 11. Fundamentum est, quia Ecclesia sine Dei reuelatione non potest aliquid definire contra generales canones scripturæ, & communiorum Patrum sententiam, & expositionem.

Caiet. Canus.

Dico tamen primò veritatem hanc, scilicet, Virginem esse conceptam sine peccato originali, posse definiri ab Ecclesia, quando id expedire iudicauerit. Probatur, nam imprimis, Ecclesiam posse controuersiam hanc in alterutram partem decidere, aperte supponunt Sixtus IV. & Pius V. in suis decretis, & idem sentierunt omnes Patres Concilij Basilienf. & docuit expressè Abulenf. supra, & tandem Caietanus in fine opusculi negare non aude: sed non potest terminare hanc litem definiendo contrariam sententiam, cum falsa sit: poterit ergo hanc nostram definire. Secundò hoc ita declaratur. Quia hæc veritas est supernaturalis, multum referens ad Ecclesiæ utilitatem, & pietatem, & peruenire res potest ad eum statum, in quo absque noua, & explicata reuelatione habeat Ecclesia sufficientia motiua ad veritatem hanc definiendam, ex implicita, & tacita Dei reuelatione sibi sufficienter propofita: ergo. Antecedens declaratur, quia sæpe Ecclesia sua auctoritate, assistente sibi Spiritu sancto, similes controuersias definiuit, absque noua reuelatione expressa, ut potest manifestis exemplis ostendi, in questione de habitibus infusis, de canonica auctoritate aliquorum librorum sacræ scripturæ, de carentia omnis peccati venialis in ipsamet Virgine. Addi etiam potest exemplum de resurrectione eius, de gloriosa assumptione, & de sanctitate natiuitatis eius: ex his enim aliqua iam sunt de fide, alia verò sunt fidei proxima, & nullus dubitat, quin tandem possint definiri. Ad hanc definitionem satis est, ut aliqua supernaturalis veritas in traditione, vel scriptura implicitè contenta sit, ut crescente communi consensu Ecclesiæ, per quam sæpe Spiritus sanctus traditiones explicat, vel scripturam declarat, tandem possit Ecclesia definitionem suam adhibere, quæ vim habet cuiusdam reuelationis, respectu nostri, propter infallibilem Spiritus sancti assistentiam. Quod autem hæc veritas huius ordinis sit, facile hoc modo declaratur. Quia sæpe in scriptura indicata est, ut vidimus: deinde ab antiquissimis Patribus, & (ut creditur) etiam ab Apostolis est tradita. Ad hæc vniuersali Ecclesiæ consensione paulatim recipitur non sine magno animarum fructu, nec sine motione (ut creditur) Spiritus sancti, qui plenitudinem gratiæ Virginis ita esse intelligendam, sensim Ecclesiam docet. Potest igitur hic Ecclesiæ consensus ita crescere, ut tandem possit Ecclesia absolute, & simpliciter rem definire, neque contraria sententia habet probabile fundamentum.

Dico secundò hæcenus nihil esse in hac controuersia ab Ecclesia definitum, ideoq. sententiam nostram non esse de fide. Hæc conclusio colligitur ex Concilio Trident. Et ex decretis Sixti IV. & Pij V. & constat, quia nulla extat talis definitio. Nam concilium Basilienf. nec propriam & expressam definitionem edidit, neque illud concilium habet certam, & infallibilem auctoritatem. Adde, neque ex festi celebritate colligi posse tantam certitudinem, quanta in alicuius sancti canonizatione esse solet, quia ipsemet Põrifex, qui hoc festum approbat, declarat se solum probare sententiam illam ut piam, magisque probabilem. Quod satis est, ut piè, & sine vilo

Sixtus IV. Pius V. Conc. Bas. Abulenf. Caiet.

Quidnam necessarii sit, ut qui piam ab Ecclesia definitam possit.

Conc. Trident. Sixt. IV. Pius V.

Allo periculo possit hoc festum celebrari, quia primario fundatur in sanctitate Virginis, consequenter verò respicit circumstantiam temporis, ut piè creditur. Et idem dicendum est, de approbatione Religionis, quæ in honorem conceptionis facta est. Aliæ verò reuelationes supra relatæ non satis sunt certæ, nec sufficienter propolitæ, ut ad certam fidem faciendam sufficiant.

Asserere
Virginem
fuisse in o-
riginali pec-
cato conce-
ptam non est
temerarium
Sixti IV.
Ep. V.

Dico tertio non posse verè dici impium, aut temerarium asserere, Virginem fuisse conceptam in peccato originali: tum quia Pontifices declararunt, non esse peccatum graue illam opinionem defendere, & tenere, ut patet extrauag. Sixti iiii. & ex motu proprio Pij V. anni 1570. Si autem illa sententia esset temeraria, vel impia, cum materia sit valde grauis, peccatum graue esset eam defendere, tum etiam quia sententia illa habet graues auctores, & fundamenta, propter quæ saltem superioribus temporibus fuit satis probabilis, & nunc etiam vtcunque tolerabilis est & probabilis. Vbi obseruandum est, falso Medinam hoc loco docere, Ecclesiam, vel Pontifices tradere hanc opinionem esse probabilem nunquam enim hoc dicunt, sed solum non esse erroream, neque esse peccatum mortale illam asserere. Quod valde diuersum est. Adde, quod in vno tempore esse probabile, discursu temporis posse improbabile fieri.

Quanta
probabili-
tas in opi-
nionem de im-
maculata
conceptione
Virginis.

Dico quarto sententiã asserentem beatam Virginem fuisse immunem ab originali culpa, consentaneam magis esse non solum rationi, sed etiam sanctorum Patrum doctrinæ, & Ecclesiæ auctoritati, ut ex supra tractatis satis constat. Quocirca iam hoc tempore existimo sententiã hanc, tam esse probabilem, quam intra latitudinem opinionis esse potest. Quia reuera Sixtus quartus plurimum illi fauet, cuius decretum concilium Tridentinum approbat, & tota Ecclesia in illam vehementer inclinat, quo fit, ut contraria sententia nullo vel firmo, vel satis apparenti fundamento iacta niti possit.

Decretum
Ep. V.

Vltimo tandem aduerto, ex præcepto Pij V. non licere, vulgari sermone ad populum de hac controuerfia disputare, quæ lege non prohibemur veritatem hanc simpliciter docere, confirmare, ac persuadere, sed interdicitur solum disputatio, controuersia, & contentio. Prohibitum etiam est sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, ne quis alterutrâ illarum opinionum damnet, ut errorem in fide, aut eius assertores dicat mortaliter peccare: quod intelligendum puto per se, seu ex vi talis assertionis. Nam ratione scandalii posset quis interdum peccare, in tempestiue tragædias excitando, ex quibus facile generantur odia, contentiones, & similia incommoda, quæ iuxta debitum charitatis ordinem vitanda sunt.

Ex hac vero Ecclesiæ prohibitione colligit Cast. lib. 1. de iust. hær. pun. ca. 8. Hæreticum esse eum, qui pertinaciter asserit alteram ex his sententijs esse de fide, qui a huiusmodi homo in fide errat, asserendo esse certum, quod Ecclesia declarat esse incertum. Sed hæc sententia non placet. Quia is non errat in iis, quæ Deus reuelauit, nec Ecclesia dicit esse reuelatum à Deo, aut esse de fide, hoc esse incertum. Sed fo- docet, quod ipsa rerum euidetia, præcipit ita doceri ad scādala atq; schismata vitanda: esset ergo ille temerarius, & inobediens, non tamē hæreticus.

ARTICVLVS III.

Virum per sanctificationem fuerit beatæ Virginis fomes totaliter sublatus.

D tertium sic proceditur. Videtur, quod Beata Virgo non fuerit emundata ab infectione fomitis. Sicut enim pœna originalis peccati est fomes, qui consistit in inferio-

rum virium rebellionē ad rationem, ita etiam pœna originalis peccati est mors, & ceteræ penalitates corporales. Sed B. Virgo fuit subiecta huiusmodi penalitatibus. Ergo etiam fomes ab ea totaliter remotus non fuit.

2. Præterea, secunde ad Corinth. 12. dicitur. Virtus in infirmitate perficitur: & loquitur ibi de infirmitate fomitis, secundum quam patet stimulus carnis. Sed nihil quod pertinet ad perfectionem virtutis fuit Beata Virgini subtrahendum. Ergo non fuit B. Virgini totaliter subtrahendus fomes.

3. Præterea, Damascen. dicit, quod in B. Virgine superuenit Spiritus Sanctus purgans eam ante conceptionem filij Dei. Quod non potest intelligi nisi de purgatione à fomite: nam peccatum non fecit, ut Augustin. dicit in libro de Natura, & gratia. Ergo per sanctificationem in vtero non fuit libere munda- te à fomite.

Sed contra est, quod dicitur Cantic. 4. Tota pulchra es amica mea, & macula non est in te. Fomes autem ad maculam pertinet, saltem carnis: ergo in B. Virgine fomes non fuit.

Respondeo dicendum, quod circa hoc sunt diuersæ opinionēs. Quidam enim dixerunt, quod in ipsa sanctificatione Beate Virginis, quæ fuit sanctificatio in vtero, totaliter fuit ei fomes subtractus. Quidam verò dicunt, quod remansit fomes quantum ad hoc, quod facit difficultatem ad bonum, sublatus tamen fuit quantum ad hoc, quod facit pronitatem ad malum. Alij vero dixerunt, quod sublatus fuit fomes, in quantum pertinet ad corruptionem personæ, prout impellit ad malum, & difficultatem facit ad bonum, remansit tamen in quantum pertinet ad corruptionem naturæ, prout scilicet, est causa traducendi originale peccatum in prolem. Alij verò dicunt, quod in prima sanctificatione remansit fomes, secundum essentiam, sed ligatus, in ipsa autem conceptione filij Dei fuit totaliter sublatus. Ad horum autem intellectum oportet considerare, quod fomes nihil est aliud, quam inordinata concupiscentia sensibilis appetitus: habitualis tamen, quia actualis concupiscentia est motus peccati. Dicitur autem concupiscentia sensualitatis esse inordinata, in quantum repugnat rationi, quod fit in quantum inclinat ad malum, vel difficultatem facit in bono. Et ideo ad ipsam rationem fomitis pertinet: quod inclinet ad malum, vel difficultatem facit in bono. Vnde ponere quod remanserit fomes in B. Virgine non inclinat ad malum, est ponere duo opposita simul. Similiter etiam videtur oppositionem implicare, quod remanserit fomes, in quantum pertinet ad corruptionem naturæ, non autem in quantum pertinet ad corruptionem personæ. Nam secundum Augustin. 1. 24. 107. in l. br. de Nupt. & concupiscentia libido est, quæ peccatum originale transmittit in prolem. Libido autem importat inordinatam concupiscentiam, quæ non totaliter subditur rationi. Et ideo si totaliter fomes subtraheretur, in quantum pertinet ad corruptionem personæ, non posset remanere, in quantum pertinet ad corruptionem naturæ.

Restat ergo ut dicamus, quod vel totaliter fomes fuerit ab ea sublatus per primam sanctificationem, vel quod si remanserit, quod fuerit ligatus. Posset enim intelligi, quod totaliter fuerit sublatus fomes hoc modo, quod præstitum fuerit B. Virgini ex abundantia gratiæ descendenti in ipsam, ut talis esset dispositio virium animæ in ipsa, quod inferiores vires nunquam mouerentur sine arbitrio rationis, sicut dictum est, fuisse in Christo, quem constat peccati fomitem non habuisse, & sicut fuit in Adam ante peccatum per originale iustitiã. Ita quod quantum ad hoc gratia sanctificationis in Virgine habuit vim originalis iustitiæ. Et quamuis hæc positio ad dignitatem Virginis matris pertinere videatur, derogat tamen in aliquo dignitati Christi, absque cuius virtute nullus à prima damnatione liberatur. Et

C 4

quam-

154.
3. d. 9. t.
ar. 2. & ibi
de in expo-
sitione pri-
mæ partis
tex. Et op. 3.
c. 232.

g. 5. art. 28.

quamuis per fidem Christi, aliqui ante Christi incarnationem sint secundum spiritum ab illa damnatione liberati: tamen quod secundum carnem aliquis ab illa damnatione liberetur, non videtur fieri debuisse, nisi post incarnationem eius, in qua primo debuit immunitas damnationis apparere. Et ideo sicut ante immortalitatem carnis Christi resurgens, nullus adeptus fuit carnis immortalitatem: ita inconueniens esse videtur dicere, quod ante Christi carnem, in qua nullum fuit peccatum, caro Virginis matris eius, vel cuiuscunque alterius fuerit absque fomite, qui dicitur lex carnis, siue membrorum. Et ideo videtur melius dicendum, quod per sanctificationem in vtero non fuerit sublati B. Virgini fomes secundum essentiam, sed remanserit ligatus, non quidem per actum rationis sue, sicut in viris sanctis, quia non statim habuit usum liberi arbitrij, adhuc in ventre matris existens, hoc enim est speciale privilegium Christi: sed per abundantiam gratie, quam in sanctificatione recepit, etiam perfectus per diuinam providentiam sensualitatem eius ob omni inordinato motu prohibentem. Postmodum vero in ipsa conceptione carnis Christi, in qua primo debuit resurgere peccati immunitas, credendum est, quod ex prole redoundauerit in matrem, totaliter fomitem subtrahendo. Et hoc figuratur Ezech. 43. ubi dicitur: Ecce gloria Dei Israel ingrediebatur per viam orientalem, id est, per Beatam Virginem, & terra, id est, caro ipsius, splendebat a maiestate eius, scilicet Christi.

Ad primum ergo dicendum, quod mors, & huiusmodi penalitates, de se non inclinant ad peccatum. Vnde etiam Christus, licet assumpsit huiusmodi penalitates, fomitem tamen non assumpsit. Vnde etiam in B. Virgine, ut filio conformaretur (de cuius plenitudine gratiam accipiebat) primo quidem fuit ligatus fomes, & postea sublati, non autem liberata fuit a morte, & alii huiusmodi penalitibus.

Ad secundum dicendum, quod infirmitas carnis ad fomitem pertinens, est quidem in sanctis viris perfecta virtutis occasio, non tamen causa, sine qua perfectio haberi non possit. Sufficit autem in B. Virgine ponere perfectam virtutem ex abundantia gratie, nec oportet in ea ponere omnem occasionem perfectionis.

Ad tertium dicendum, quod Spiritus Sanctus in Beata Virgine duplicem purgationem fecit. Vnam quidem quasi preparatoriam ad Christi conceptionem, & quae non fuit ab aliqua impuritate culpa vel fomitiu: sed mentem eius magis in vnum colligens, & a multitudine sustollens. Nam & Angeli purgari dicuntur, in quibus nulla impuritas inuenitur: ut Dionysius dicit 6. c. Eccles. hierar. Aliam vero purgationem operatus est in ea Spiritus Sanctus mediante conceptione Christi, quae est Spiritus Sancti opus. Et secundum hoc potest dici, quod purgavit eam totaliter a fomite.

COMMENTARIUS.

Refert D. Thomas quatuor sententias, quarum postremam eligit, & alias refutat. Prima est, Beata Virgini fuisse sublatum fomitem a principio, quatenus ad malum inclinat, non vero quatenus operationem boni difficilem reddit. Quam sententiam ait D. Thom. repugnantia dicere, quia propria ratio fomitis in hoc consistit, ut inclinet ad malum, & inde est, ut difficultatem faciat in bono. Sed responderi posset, non esse de ratione fomitis: ut vtrunq; illorum effectum efficiat, sed habere veluti extensionem quaedam in obiectis, vel effectibus suis, & ideo posse tolli quoad vnum effectum, & non quoad alium: praesertim quia non semper difficultas in bono oritur ex propensione ad malum, sed ex natura talis obiecti, vel materiae, vel ex inclinatione ad aliud conaturale bonum, ut difficultas ieiunij oritur ex naturali appetitu cibi, non inordinata, sed bona. Et saepe

A opus virtutis fit difficile propter corruptibile corpus, quod lassatur absque inclinatione ad malum. Respondetur distinguendam esse difficultatem in actu virtutis, quam habet ex se, & ex obiecto, ab illa, quam habere potest ex repugnantia appetituum, vel habituum operantis: prior non spectat ad fomitem, etiam si interdum oriatur ex mortali corpore, vel ex natura appetitus, cuius actio, vel passio est materia virtutis: ut difficile est pati mortem acerbam, sustinere gravem dolorem, potum amarissimum degustare, quae difficultas etiam in Christo fuit: posterior autem difficultas dupliciter inueniri potest, primo ex deliberatione, & consensu operantis, qui permittit inferiorem appetitum explicare naturalem propensionem in aliquo motu, & hoc etiam non pertinet ad fomitem: cum non sit praeter rationis ordinem, neque difficultatem augeat, quae in re ipsa est, sed tantum ostendat illam. Quomodo se gessit Christus, quando orabat, Pater si possibile est. Alio modo potest contingere haec difficultas ex inordinato motu, & repugnantia appetitus, & haec proprie pertinet ad fomitem. Quia ut supra (cum de Christo disputarem) dixi, fomes nihil aliud est, quam quaedam inordinatio appetitus veluti proximè dispositi ad operandum praeter rationis ordinem. Et quamquam imperfectio fomitis maxime appareat in motibus, quibus ad malum inclinat: tamen etiam si versentur circa bonum naturae conueniens, hoc ipso, quod rationem praeveniunt, & inordinate fiunt, ad fomitem pertinent.

Quapropter potentia, quae huiusmodi motus patitur, de se indifferens est, ut tam ad malum, quam ad bonum inclinet, quia non mouetur ab aliquo principio, quod inter bonum, & malum discernat, sed ab obiecto sensibili, quod de se aequè mouet, etiam si rationi contrarium sit, & ideo recte D. Thom. dixit non posse auferri fomitem, ut difficultatem efficit in bono operando, nisi etiam auferatur, ut inclinet ad malum. Quod potissime verum est, si intrinsecam appetitus dispositionem consideremus, extrinsece enim posset Deus impedire omnem motum fomitis circa mala obiecta, permittendo illum circa bona, id vero solum esset per extrinsecam providentiam, vel negando concursum. Sed hic modus est imperfectus, & in Virgine locum non habuit.

Secunda sententia, quam D. Thom. refert, asserbat Virgini sublatum esse fomitem, ut ad personam pertinet: non vero, ut spectat ad corruptionem naturae, & est causa traducendi originale peccatum. Quam sententiam ex parte docuit Alenf. 3. part. questio. 9. m. art. 1. qui hoc modo opinatur de tempore ante incarnationem, D. Thom. vero existimat esse in illis dictis repugnantiam, quia per libidinem traducitur originale peccatum, teste Augustino libro 1. de nuptijs c. 24. & libro 2. capite 26. extincto autem fomite quoad personam, tollitur inordinata libido: ergo tollitur ratio traducendi originale peccatum, ergo necessario extinguitur fomes etiam quoad corruptionem naturae. Vnde sentit D. Thom. utroque modo extinctum fuisse fomitem in Virgine, quando illi ablatus est. Sed difficilis est haec ratio, & sententia D. Thomae, quia fomitem extingui quoad corruptionem naturae nihil aliud esse videtur, quam personam esse ita dispositam, ut licet filium generet, & vel concipiat, in illum non transfundat originale peccatum. Sed hoc modo non necessario tollitur fomes quoad naturam, licet tollatur quoad personam. Nam licet demus ita fuisse extinctum fomitem in Virgine, ut sine vilo inordinato libidinis motu posset etiam naturali modo concipere, sicut fieret in statu innocentiae, & est probabile, ut docuit Abulens. paradoxa prima. cap. 40. & 41. & Cordu. dicto libr. 1. questio. 45. quamquam (inquam)

Responsio.

Peccati fomes quid sit.

c. c. par. 3. a medio.

Obiectio.

Alenf.

Per libidinem peccatum originale traducitur August.

Abulens. Cordub.

(inquam) hoc demus, nihilominus proles sic concepta per seminale generationem ex vi conceptionis esset obnoxia originali peccato: tum quia hoc potissimum transfunditur ex vi paterni seminis: tum etiam quia simpliciter trahitur ex peccato Adæ per naturalem originem ab illo ductam.

Non vero pendet ex sanctitate, aut perfectione proximi parentis, ut latè docet Augustinus libro de peccato originali, capit. 33. & libr. 1. de nuptijs, cap. 26. & lib. 2. cap. 27. & ideo non video, quomodo propriè auferri possit fomes in ordine ad naturæ corruptionem, quantum nuius extinguatur in ordine ad personam. Quod satis probabiliter docuit Albert. in 3. d. 3. quæst. 6. negans fuisse extinctum fomitem in Virgine, respectu corruptionis naturæ. Quod verum esse existimo quantum ad communem legem generandi filium in originali peccato, si ex humano semine illud conciperet, quamquam, quoad proprium sensum inordinatæ concupiscentiæ, quæ propriè nomen fomitis meretur, omnino illi fuerit subiacus, ut dicemus.

Tertia sententia à D. Tho. relata est, in prima sanctificatione fuisse Virgini fomitem extinctum, quæ illi etiam non placet. Quarta, quam eligit est, in prima sanctificatione fuisse ligatum, in secunda verò, id est, in conceptione filij fuisse extinctum. Sed hæc D. Tho. sententia habet magnam difficultatē, quam statim disputabimus. Solutiones argumentorum non indigent expositione.

ARTICVLVS IX.

Virum per huiusmodi sanctificationem fuerit conscuta, ut nunquam peccaret.

Ad quartum sic proceditur. Videtur, quod Beata Virgo præseruata ab omni peccato actuali. Quia ut dictum est, post primam sanctificationem fomes peccati remansit in Virgine. Motus autem fomitis etiam rationem præueniat, est peccatum veniale, licet lenissimum: ut August. dicit in lib. de Trinit. Ergo in B. Virgine fuit aliquod peccatum veniale.

2. Præterea. Super illud Luc. 2. Tuam ipsius animam pertransibit gladius, dicit August. in q. veteris & noui Testamenti, quod B. Virgo in morte Domini stupore quodam dubitauit. Sed dubitare de fide peccatum est. Ergo B. Virgo non fuit præseruata immuni ab omni peccato.

3. Præterea Chrysost. super Matth. exponens illud, Ecce mater tua, & fratres tui foris stant, querentes te, dicit. Manifestum est, quod solum ex vana gloria hoc faciebant. Et Ioan. 2. super illud. Vinum non habent, dicit idem Chrysostomus. quod volebat illis ponere gratiam, & seipsam clariorem in facere per Filium: & fortassis quid humanum patiebatur, Ioan. circa quemadmodum & fratres eius dicentes. Manifesta te ipsum mundo. Et post pauca subdit. Nondum enim, quam oportebat, de eo opinionem habebat. Quod totum constat esse peccatum. Ergo B. Virgo non fuit præseruata immuni ab omni peccato.

Sed contra est, quod August. dicit in lib. de natu. & grat. de sancta Virgine Maria propter honorem Christi, nullam prorsus, cum de peccatis agitur, habere volo questionem. Inde enim scimus, quod ei plus gratia collatum fuerit ad vincendum ex omni parte peccatum, quod concipere ac parere meruit eum, quem constat nullum habuisse peccatum.

Respondet dicendum quod illos, quos Deus ad aliquod eligit, ita preparat & disponit, ut ad id, ad quod eliguntur, inueniantur idonei, secundum illud secunda ad Corinth. 3. Idoneos nos fecit ministros noui Testamenti. Beata autem

A Virgo fuit electa diuinitus, ut esset mater Dei: & ideo non est dubitandum, quin Deus per suam gratiam eam ad hoc idoneam reddiderit, secundum quod Angelus ad eam dicit, Inuenisti gratiam apud Deum, ecce concipies, &c. Non autem fuisse idonea mater Dei, si peccasset aliquando: tum quia honor parentum redundat in prolem, secundum illud Proverb. 17. Gloria filiorum, patres eorum: unde & per oppositum, ignominia matris ad filium redundat: tum etiam, quia singularem affinitatem habuit ad Christum, qui ab ea carnem accepit, dicitur autem secunda ad Corinth. 6. Quæ conuentio Christi ad Belial? tum etiam, quia singulari modo Dei filius, qui est Dei sapientia, in ipsa habitauit: non solum in anima, sed etiam in vtero. Dicitur autem Sap. 1. In maleuolam animam non introibit sapientia, nec habitabit in corpore subdito peccatis. Et ideo simpliciter fatendum est, quod Beata Virgo nullum actuale peccatum commisit, nec mortale, nec veniale: ut sic in ea impleatur, quod dicitur Can. 4. Tota pulchra es amica mea & macula non est in te.

Ad primum ergo dicendum, quod in beata Virgine post sanctificationem in vtero remansit quidem fomes peccati, sed ligatus: ne scilicet prorumperet in aliquem motum inordinatum, qui rationem præueniret. Et licet ad hoc operaretur gratia sanctificationis: non tamen ad hoc sufficiebat: alioquin virtute illius gratia hoc ei fuisset præstitum, ut nullus motus posset esse in sensualitate eius, nisi ratione præuentus: & sic fomes non habuisset, quod est contra supra dicta. Unde oportet dicere, quod complementum illius ligationis fuit ex diuina providentia, quæ non permittebat aliquem motum inordinatum ex fomite provenire.

C Ad secundum dicendum, quod illud verbum Simeonis, quem passa est in Christi passione. Ambrosius autem per gladium dicit significari prudentiam Mariæ, non ignaram myst. rij celestis: vinum est enim verbum Dei & validum, & acutum omni gladio acutissimo. Quidam vero per gladium dubitationem intelligunt. Quæ tamen non est intelligenda dubitatio infidelitatis, sed admirationis & discussionis. Dicit enim Basilium in Epistola ad Optimum, quod beata Virgo absistens cruci, & aspiciens singula post testimonium Gabrielis, post ineffabilem diuine conceptionis notitiam, post ingentem miraculorum ostensionem animo fluctuabat, ex vna scilicet parte videns eum pati abiectionem, & ex alia parte considerans eius miracula.

Ad tertium dicendum, quod in verbis illis Chrysostomus excessit. Possunt tamen exponi, ut intelligatur in ea Dominum cohibuisse non inordinatum inanis gloriae motum quantum ad ipsam, sed id, quod ab alijs posset estimari.

COMMENTARIVS.

Respondet D. Tho. affirmatiue. Quam conclusionem efficacissimè probat in corpore articuli, & aded clarè, ut nulla expositione indigeat. De quibusdam verò sanctorum testimonijs, quæ in solutionibus argumentorum explicat, dicemus latius in disputatione sequenti.

ARTICVLVS V.

Virum beata Virgo per huiusmodi sanctificationem adeptæ fuerit plenitudinem omnium gratiarum.

Ad quintum sic proceditur. Videtur, quod beata Virgo per sanctificationem in vtero, non obtrinuisset gratia plenitudinem, siue perfectionem. Hoc enim videtur

¶ 1. art. 2. q. videtur pertinere ad privilegium Christi, secundum illud
1. c. Et opus. Ioan. 1. Vidimus eum quasi unigenitum à Patre, plenum
8. Et opus. gratia & veritatis. Sed ea qua sunt propria Christi, non
60. ca. 3. co. sunt alteri attribuenda, ergo beata Virgo plenitudinem gra-
2. Et Ioan. tiarum non accepit in sanctificatione.

¶ 2. Præterea. Et quod est plenum & perfectum non re-
stat aliquid addendum: quia perfectum est cui nihil deest:
ut dicitur in tertio Phyl. Sed beata Virgo postmodum addi-
tionem gratia suscepit, & quando Christum concepit (dictum
est enim Luc. 1. Spiritus sanctus superuenit in te) & iterum
quando in gloria est assumpta fuit perfecta. Ergo videtur
quod non habuerit in sua prima sanctificatione plenitudinem
gratiarum.

¶ 3. Præterea, Deus non facit aliquid frustra, ut dicitur
lib. 1. rex. 31. in 1. de celo, Frustra autem habuisset quasdam gratias,
cum earum usum nunquam exercuit: non enim legitur aut
docuisse, quod est actus sapientie: aut miracula fecisse, quod
est actus gratia gratis data, non igitur habuit plenitudinem
gratiarum.

In fol. 2. a. Sed contra est, quod Angelus ad eam dixit Luc. 1. Ave
princ. serm. gratia plena. Quod exponens Hieron. in sermon. de Assum-
tom. 2. ptione dicit, Bene gratia plena: quia ceteris per partes
præstatur, Maria vero se totam simul infudit gratia pleni-
tudo.

cap. 4. ante Respondendo dicendum, quod quando aliquid magis ap-
medium. propinquas principio in quolibet genere, tanto magis par-
ticipat effectum illius principij: unde Dionys. dicit 4. c. Cæl.
hierar. quod Angeli qui sunt Deo propinquiore, magis
participans de bonitatibus diuinis, quam homines. Chri-
stus autem est principium gratia, secundum diuinitatem
quidem auctoritatemve, secundum humanitatem vero in-
strumentaliter: unde & Ioan. 1. dicitur, Gratia & veritas
per Iesum Christum facta est. Beata autem virgo Maria
propinquissima Christo fuit secundum humanitatem:
quia ex ea accepit humanam naturam. Et ideo præce-
teris maiorem debuit à Christo gratia plenitudinem ob-
tinere.

Ad primum ergo dicendum, quod unicuique à Deo da-
tur gratia secundum hoc ad quod eligitur. Et quia Chri-
stus, in quantum est homo, ad hoc fuit prædestinatus & ele-
ctus, ut esset filius Dei, in virtute sanctificandi, hoc fuit
sibi proprium ut haberet talem plenitudinem gratia, quod
redundaret in omnes: secundum quod dicitur. Ioan. 1. De
plenitudine eius nos omnes accepimus. Sed beata Virgo Ma-
ria tantam gratia obtinuit plenitudinem, ut esset propinquis-
sima auctori gratia, ita quod eum qui est plenus omni gratia,
in se reciperet, & eum pariendo, quodammodo gratiam ad o-
mnes deriuaret.

Ad secundum dicendum, quod in rebus naturalibus,
primo quidem est perfectio dispositionis, puta cum mate-
ria est perfecte ad formam disposita. Secundum autem est
perfectio forme, qua est potior, nam & ipse calor est perfe-
ctior, qui provenit ex forma ignis, quam ille qui ad for-
mam ignis disponebat. Tertio autem est perfectio finis: sic
ut ignis perfectissime habet proprias qualitates, cum ad lo-
cum suum peruenierit. Et similiter in B. Virgine fuit tri-
plex perfectio gratia. Prima quidem quasi dispositiva, per
quam reddebatur idonea ad hoc, quod esset mater Christi:
& hac fuit perfectio sanctificationis. Secunda autem per-
fectio gratia fuit in B. Virgine ex præsentia filij Dei in eius
vtero incarnati. Tertia autem est perfectio finis, quam ha-
bet in gloria. Quod autem secunda perfectio sit potior quam
prima, & tertia quam secunda, patet quidem vno modo
per liberationem à malo. Nam primo in sua sanctificatio-
ne fuit liberata à culpa originali: secundo in conceptione
filij Dei, fuit totaliter à fomite mundata: tertio vero in sui
glorificatione, fuit liberata etiam ab omni miseria. Alio
modo per ordinem ad bonum. Nam primo, in sua sanctifi-
catione adeptæ est gratiam inclinantem eum ad bonum:

A in conceptione autem filij Dei consummata est eius gratia
confirmans eam in bono, in sui vero glorificatione consumma-
ta est eius gratia perficiens eam in fruitione omnium boni.

Ad tertium dicendum, quod non est dubitandum, quin
B. Virgo acceperit excellenter donum sapientia, & gratia-
rum virtutum, & etiam gratiam prophetia: non tamen
accepit ut haberet omnes usus harum, & similium gratia-
rum, sicut habuit Christus, sed secundum quod convenie-
bat conditioni ipsius. Sapientia enim usum habuit in con-
templando, secundum illud Luc. 2. Maria autem conser-
uabat omnia verba hæc, conferens in corde suo. Non autem
habuit usum sapientia quantum ad docendum: quia hoc
non conveniebat sexui muliebri: secundum illud 1. ad Timot.

2. Docere autem mulieri non permitto. Miraculorum au-
tem usus sibi non competebat dum viveret: quia tunc tem-
poris confirmanda erat doctrina Christi miraculis, & ideo
soli Christo & eius discipulis, qui erant baiuli doctrina
Christi, conveniebat miracula facere, propter quod etiam de
Ioanne Baptista dicitur Ioannis. 1. quod signum fecit nullū:
ut scilicet omnes Christo intenderent. Vsum autem prophetia
habuit, ut patet in Cantico, quod fecit, Magnificat anima
mea Dominum, &c.

COMMENTARIUS.

IN titulo articuli observare oportet, sermonem ef-
fesse de prima Virginis sanctificatione. De qua in to-
ta quaestione est sermo, & in superioribus articulis,
in quibus eisdem verbis quaestionem proponit. Un-
de huic sensui accommodanda est responsio articu-
li. Respondet enim D. Thom. præceteris habuisse
Virginem maiorem gratia plenitudinem, quia est
Christo coniunctior, quam ceteri. Non explicat au-
tem D. Thom. de qua plenitudine loquatur, inten-
siva scilicet, vel extensiva, unde videtur sentire de
utraque esse intelligendum, & de omni gratiarum
genere, quod à Christo, ut à primo gratia fonte ma-
nat. Non est autem intelligendum, habuisse Virgi-
nem totam hanc plenitudinem in prima sua sancti-
ficatione, quia neque tunc habuit perfectam cum
Verbo coniunctionem, sed quia tunc sanctificabatur
ad hanc coniunctionem, tunc habuit plenitudinem
primæ sanctificationi accommodatam, & quasi in
radice, seu in semine, habuit totam plenitudinem
gratia, quam postea consecuta est.

Solutio ad primum facilis est. In solutione vero
ad 2. & 3. extendit D. Tho. sermonem ad secundam,
& tertiam Virginis sanctificationem, & ad alias gra-
tias, quas in discursu vite accepit, nonnulla tamen
docet difficultas, quæ in sequenti disputatione exami-
nanda erunt.

ARTICVLVS VI.

Verum sic sanctificari fuerit proprium Beate Vir-
ginis.

AD sextum sic proceditur. Videtur, quod san-
ctificari in vtero post Christum proprium fue-
rit Beate Virgini. Dictum est enim, quod pro-
pter hoc Beata Virgo fuit sanctificata in vtero, q. 5. artic. 2.
ut redderetur idonea ad hoc, ut esset mater
Dei. Sed hoc est proprium sibi: ergo sola ipsa fuit sanctificata
in vtero.

2. Præterea. Aliqui videntur propinquius accessisse ad
Christum, quam Hieremias, & Ioannes Baptista, qui dicun-
tur sanctificati in vtero, nam Christus specialiter dicitur filius quasi
David, & Abraham propter promissionem eis specialiter fa-
ctam de Christo. Isaias etiam expressissime de eo prophetauit:
Apostoli etiam cum ipso Christo conversati sunt: nec tamen
leguntur sanctificati in vtero: ergo neque etiam Hieremias, &
Ioannes Baptista conveniunt sanctificari in vtero.

3. Præ-

COMMENTARIUS.

Intentio D. Thom. in hoc articulo fuit disputare, an Ioannes Baptista, & Hieremias fuerint sanctificati in vtero. De qua re disputatione præcedenti, ad demonstrandam Virginis sanctificationem, satis diximus. Addit verò, & meritò D. Thom. de nullo alio credendum esse fuisse in vtero sanctificatum. Est enim præter generalem regulam sacre Scripturæ, à qua nullus excipiendus est sine eiusdem Scripturæ, vel Ecclesiæ sufficienti autoritate. Quod vero hic attigit D. Thom. de Ioanne Baptista, an in vtero matris vsum rationis habuerit, in sequenti disputatione differendum erit.

DISPUTATIO IV.

In octo Sectiones distributa.

De perfectione primæ sanctificationis Beate Virginis.

On agimus de perfectione essentiali constat enim gratiam sanctificantem Virginis, eiusdem rationis fuisse cum gratia, quæ alijs communicatur, vt per se notum est, & ex ijs, quæ de gratia Christi supra dicta sunt, facile ostendi potest. Disputamus ergo de perfectione veluti accidentaria huius sanctificationis, quæ consistere potest, vel in intentione, vel in statu talis gratiæ, vel in extensione, seu multitudine gratiarum, & virtutum, vel in effectibus, quos per talem gratiam perficere potuit, vel denique in modo obtinendi talem gratiam per proprium actum, vel dispositionem. De quibus omnibus sigillatim dicemus. Et quauis hoc loco præcipue de prima sanctificatione sermo sit, si quid tamen occurrerit, quod ad reliquum vitæ tempus pertineat, & breuiter expediri possit, breuiter erit quæ per transennam expendendum.

SECTIO I.

Virum B. Virgo in prima sanctificatione accepit consummatam gratiam, aut in quo perfectionis gradu.

Primum omnium certum existimo gratiam Virginis in prima sanctificatione non fuisse consummatam. Probatur, quia gratia dicitur esse consummata in statu gloriæ. B. autem Virgo à principio fuit in statu viatoris, non comprehensoris. Hoc enim fuit singulare privilegium animæ Christi, vt omnes Theologi docent, & meritò. Quia illi soli fuit gloria connaturalis ratione vnionis, statum autem viatoris non propter se, sed propter nos habuit. Virgo autem per se, & propter se fuit viatrix, vt sibi gloriam mereretur, quàm connaturalē non habebat, & idē, dum fuit in via, non comprehendit. Et confirmatur, quia B. Virgo per fidem ambulauit iuxta illud, Beata quæ credidisti, Luc. 1. non ergo fuit in termino. Et hæ rationes probant non solum de prima sanctificatione, seu de primo instanti, sed etiam de toto tempore vitæ mortalis. Primum ante filij conceptionē. Quia non decuit aliquā animam videre Deum ante animam Christi. Deinde ante mortem eiusdem Christi, quia non decuit aliquam animam præter animam Christi videre Deum, ante oblatam satisfactionem pro tota natura. De reliquo verò tempore solum probari potest ex ratione viatoris. Probant autem dictæ rationes, Beatam Virginem non fuisse simpliciter in termino, quandiu in corpore mortali vixit. An verò interdum in raptu, seu ad breue tempus viderit Deum, dicemus infra.

Secun-

3. Præterea, Iob de se dicit Iob 31. Ab infantia creuit mecum miseria, & de vtero egressa est mecum. Nec tamen propter hoc dicimus eum sanctificatum in vtero: ergo neque etiam Ioannem Baptista, & Hieremiam cogimus dicere sanctificatos in vtero.

Sed contra est, quod dicitur de Hieremia, Hier. 1. Antequam exires de ventre, sanctificauit te. Et de Ioanne Baptista dicitur Luc. 1. Spiritu sancto replebitur adhuc ex vtero matris suæ.

Respondeo dicendum, quod Ang. In Epistola ad Dardanum, dubiè videtur loqui de horum sanctificatione in vtero. Potuit enim exultatio Ioannis in vtero (vt ipse dicit) esse significatio rei tantæ (scilicet quod mulier esset mater Dei) à maioribus cognoscenda, non à paruulo cognita: unde in Euangelio non dicitur, credidit infans in vtero, sed exultauit. Videmus autem exultationem non solum paruulorum, sed etiam pecorum esse: sed hæc inusitata exiit, quia in vtero, & ideo, sicut solent miracula fieri, facta est diuinitus in infante, non humanitus ab infante. Quamquam etiam si vsque ad id est in illo puero acceleratus vsum rationis, & voluntatis, vt intra viscera maternam posset agnoscere, credere, consentire ad quod in alijs paruulis ætas expectatur, vt posuit, & hoc in miraculis habendum puto diuina potentie. Sed quia expressè in Euangelio dicitur, quod Spiritu Sancto replebitur adhuc ex vtero matris suæ, & de Hieremia expressè dicitur: Antequam exires de vulua, sanctificauit te: asserendum videtur eos sanctificatos in vtero, quamuis in v-

tero vsum liberi arbitrij non habuerint (de quo Augustin. questionem mouet sicut etiam pueri, qui sanctificantur per Baptismum non statim habent vsum liberi arbitrij. Nec est credendum aliquos alios sanctificatos esse in vtero, de quibus Scriptura mentionem non facit, quia huiusmodi privilegia gratiæ, quæ dantur aliquibus præter legem communem, ordinantur ad vtilitatem aliorum (secundum illud 1. Corinth. 12. Vnicuique datur manifestatio Spiritus ad vtilitatem) quæ nulla proveniret ex sanctificatione aliorum in vtero, nisi Ecclesiæ innotesceret. Et quamuis iudiciam Dei non possit ratio assignari, quare, scilicet, huic & non alijs hoc munus gratiæ conferat: conueniens tamen videtur fuisse virumque dictorum sanctificari in vtero ad præfigurandam sanctificationem per Christum faciendam. Primo quidem per eius passionem, secundum illud Hebr. Vltim. Iesus, vt sanctificaret per suum sanguinem papalem, extra portam passus est: quam quidem passionem Hieremias & verba, & mysterijs aperitissime prænuñciauit, & suis passionibus expressissime præfigurauit. Secundo per Baptismum. 1. ad Corinth. 6. Sed abluti estis, sed sanctificati estis. Ad quem quidem baptismum Ioannes suo Baptismo homines preparauit.

Ad primum ergo dicendum, quod B. Virgo quæ fuit à Deo electa in matrem, ampliorem sanctificationis gratiam obtinuit, quam Ioannes Baptista, & Hieremias, qui sunt electi vt speciales præfiguratores sanctificantis Christi. Cuius signum est, quod B. Virgini præstitum est, vt de cætero non peccaret, nec mortaliter, nec venialiter: alijs autem sanctificatis creditur præstitum esse, vt de cætero mortaliter non peccarent, diuina eos gratia protegente.

Ad secundum dicendum, quod quantum ad alia potuerunt Sancti esse Christo coniunctiores, quam Hieremias, & Ioannes Baptista, qui tamen fuerunt coniunctissimi quantum ad expressam figuram sanctificationis ipsius, vt dictum est.

Ad tertium dicendum, quod miseria, de qua Iob loquitur, non significat virtutem infusam, sed quandam inclinationem naturalem ad actum huius virtutis.

Secundò hic sequitur Virginem non accepisse in prima sanctificatione gratiam summè intensam, quàm habitura erat, quia accepit gratiam viatoris: de cuius ratione est, vt possit augeri. Est enim principium merendi, meritum autem est causa augmenti. *Iustorum enim semita, quasi lux splendens procedit, & crescit vsque ad perfectum diem.* Prouerb. 4. Quæ ratio procedit non solum de primo instanti, sed de quolibet alio tempore vitæ mortalis, quanquam nonnulli negare hoc tentauerint de tempore post conceptionem filij sed sine vlla probabilitate, vt infra ostendam.

Prou. 4.

Tertiò addo in prima sanctificatione fuisse datam Virgini intensiorem gratiam, quàm vlli hominum, vel Angelorum in sua prima sanctificatione. Si hæc comparatio fieret cum sola prima sanctificatione aliorum infantium, esset clarissima, existimo enim, etiam Ioannem Baptistam, perfectiorem gratiam, seu intensiorem accepisse in vtero matris, quàm omnes paruulos, cum sanctificantur, etiam si innocentes martyres includamus. Tum quia de illo dictum est; *Spiritu Sancto replebitur, &c.* & alibi, *non surrexit maior Ioanne Baptista*, quod de prima sanctificatione à multis exponitur: tum etiam quia singulari modo, & privilegio, & ad munus altissimi fuit sanctificatus: certum est autem tantò excellentius fuisse sanctificatam Virginem, quàm Ioannem, quanto eius dignitas fuit maior, vt Diuus Thomas artic. 6. ad primum loquitur. Comparatio autem facta generalior est respectu omnium hominum & Angelorum. Et hanc existimo esse mentem D. Thom. hic artic. 5. tractat enim ibi (vt notauimus) de prima sanctificatione Virginis, & docet in ea datam illi esse plenitudinem gratiæ, quàm plenitudinem per comparationem ad alios explicat, quia scilicet, post Christum sanctior præ cæteris effecta est. Ratio etiam eius hoc conuincit, quia scilicet præ cæteris coniunctior fuit Verbo, & Christo, qui est fons gratiæ. Nec refert, quod in primo instanti nondum haberet illam coniunctionem, satis est enim habuisse ordinem ad illam ex diuina prædestinatione. Vnde propter hunc finem sanctificata est, & veluti ad hanc formam paulatim disposita, & idèd tantò perfectius initium habuit, quântò terminus, & finis altior futurus erat: tantoque melius disposita est, quântò propter meliorem formam: tantò denique meliora iacta sunt fundamenta, quântò ædificium altius erigendum erat. Et confirmatur quodam principio supra posito, nullum donum gratiæ collatum esse puræ creaturæ, quod simili, vel perfectiori modo non fuerit datum Virgini, sed sanctificari à principio cum tanta gratiæ intensione, vel perfectione est magnum beneficium, & gratiæ donum, ergo perfectius datum est Virgini, quàm cæteris omnibus. Secundò ab effectu declarari hoc potest, quia ex vi huius primæ gratiæ, B. Virgo confirmata est in bono & caruit omni propensione ad malum; (vt infra dicemus) hic autem effectus, vt perfectio & connaturali modo fiat, magnam gratiæ intensiorem, & perfectionem requirit. Vnde ex hoc effectu; perfectissimo modo fuisse Virginem sanctificatam colligunt Bernard. epist. 174. & Laurent. Iustina. ser. de Natiuit.

Bernard.
Laurent.
Iustinian.
Gratia Vir-
ginis in pri-
ma sanctifi-
catione in-
tensior,
quàm su-
prema, &
consumma-
ta gratia
Angelorū,
& homi-
num.
Psal. 86.

Quartò addo, pium & verisimile esse credere, gratiam Virginis in prima sanctificatione intensiorem fuisse, quàm supremam gratiam, in qua consummantur Angeli, & homines. Solet ad hanc veritatem accommodari illud Psal. 86. *Fundamenta eius in montibus sanctis*, quia fundamenta sanctitatis Virginis posita fuerunt, vbi alij sancti consummantur. Quia diligit Dominus portas Sion, super omnia tabernacula Iacob, neque mirum, quia altissimus, qui illam fundauit, in ea solus est homo. Licet enim in mystico sensu argumentari, præsertim cum ecclesia huiusmodi scripturas Virgini accommodet, Et in eundem sen-

sum videtur Gregor. libr. 1. Reg. cap. 1. explicare illud Isa. 2. *Et erit preparatus mons domini in vertice montium.* Potest, inquit, huius montis nomine Beatissima Virgo designari, &c. in vertice autem montium fuisse intelligi potest, quia gratia, quæ in alijs fuit finis & terminus, illi initium, ac fundamentum fuisse videtur. Ratio verò propria huius conclusionis fumenda est ex D. Thom. hic, quia scilicet Beatissima Virgo coniunctissima fuit Verbo. Quam rationem Caietanus existimat non procedere respectu Angelorum, quia illi (inquit) erant coniunctiores Deo ratione beatitudinis: sed immèdè, nam D. Thom. loquitur de coniunctione alterius ordinis, secundum dignitatem matris, & ex hac infert maiorem coniunctionem in genere gratiæ. Potest autem amplius hæc ratio explicari ex Laurentio Iustiniano dicto sermon. de Natiuita. Virg. Quia Beata Virgo in instanti suæ sanctificationis plus amabatur à Verbo, quàm vllus Angelus vel homo, sed gratia respondet amor, & est quasi obiectum eius, ergo maior gratia illi data fuit, quàm haberent Angeli, etiam beati. Maior patet, quia ex illo instanti amabat illam Verbum, vt futuram sui matrem. Totus autem hic amor debetur matri, & tota hæc perfectio gratiæ optimè quadrat cum tanta dignitate. Vnde eleganter Petrus Damian. sermo. de Annunciat. dixit. *Attende Seraphin, & videbis, quid quid maius est minus Virgine, solum: que opificem opus istud supergredi.* Et S. Vincent. Ferrer. sermon. 1. de Natiuitat. Mar. aperte idem sentit, dicens, fuisse sanctificatam Virginem in vtero matris, supra omnes sanctos, & supra omnes Angelos, accommodans illud Psal. 41. *Fluminis imperius laetificat civitatem Dei.* D. Bernard. sermon. de Natiuitat. Mariæ, & clarius Damasценus solum dicunt Beatam Virginem, etiam ante filij conceptionem fuisse Angelis præstantiorem. Quia licet nondum in re ipsa esset mater effecta, tamen iam erat ad hanc dignitatem destinata, & ipsamet persona Verbi illam amabat, & sanctificabat, vt personam ad se valde pertinentem, & futuram matrem suam. Quæ ratio etiam de prima sanctificatione procedit.

D. Thom.
Caiet.

Laur. Iust.

Pet. Dam.

Vinc. Ferr.

Psal. 41.
Bernard.
Damasce.

Sed contra, quia gratia viatoris nunquam potest in intensione æquari gratiæ comprehensæ. Propter hoc fortasse principium Caiet. hic artic. 5. negat hanc conclusionem. Sed existimo illud esse valde falsum (vt latius in materia de gratia, & charitate disputatur) aliàs dicendum esset Beatam Virginem, etiam in fine vitæ suæ, non habuisse intensiorem gratiam, quàm in fians haberet in celo, quod est incredibile, & plane falsum. Quin potius probabilissimum est, habitualem gratiam præsertim quæ est in essentia animæ, intrinsecè non mutari in patria, quia idem numero habitus charitatis, & gratiæ manet, atque ad eadem intensio quantum ad gradus in hac vitæ receptos, qui fortasse in vno, & eodem non augentur ultra terminum in via acquisitum, præsertim si homo in via accepit omne augmentum suis meritis debitum. Quod si fortasse respectu eiusdem, gratia fit intensior in patria, quàm in via, illud tamen, quod additur, non potest esse semper maior intensio gradus, quàm fit in viatore habente perfectissimam, & intensissimam merita, cui ex vi illius gratiæ, quàm habet in via, debetur maior gloria, quàm sit in multis beatis, & hoc sensu negari non potest, quin gratia viatoris sit interdum intensior, licet perfectio status beatifici, alia ratione sit excellentior. Et eodem sensu dicimus primam gratiam Beatæ Virginis fuisse intensiorem, quia ex vi eius, si cum illa sola transiret ad patriam, maiorem, quàm vllus Angelorum gloriam fuisset habitura, & in hoc dubio nobiscum sentit Medina hic artic. 5. qui pè & doctè D. Thomam interpretatur.

Obiectio.

Caiet.

Responsio.

S E

SECTIO II.

Virum Beata Virgo in prima sanctificatione omnes habitus virtutum, & donorum accepit.

Questio hæc solum propter doctrinæ complementum est proposita, est enim facillima, & id eo brevissimè expedienda.

Primo ergo certum est, datas esse Virgini simul cum gratia omnes virtutes per se infusas, & omnia Spiritus sancti dona. Hoc constat, quia hæc omnia veluti ex natura rei gratiam consequuntur. Vnde Athanas. sermon. de sanctissima Deipara, ad Virginem applicans illud, *Sanctificavit tabernaculum suum altissimus*, dicit descendisse in eam Spiritum sanctum cum omnibus suis virtutibus, essentialibus. Bernard.

Athanas.

Bernard.

Prenter. 9.

Omnes vir-

tutes mora-

les per se in-

fusa data

Virgini in

prima san-

ctificatione

verò sermon. quodam de assumptione, ad eandem Virginis sanctificationem accommodat illud Proverb. 9. *Sapientia edificavit sibi domum, excidit columnas septem*, quas dicit esse, septem Spiritus sancti dona. Neque oportet ab hac vniuersali propositione excipere virtutes illas, quas propter imperfectiorem beatitudinem repugnantem, quam includunt, in anima Christi fuisse negauimus, vt sunt fides, & spes. Nam cum Beata Virgo fuerit sanctificata vt via trix, fide, & spe indiguit, quanquam in gradu perfectissimo suæ gratiæ proportionato illas habuerit. Et si vera sunt principia supra posita (vt re vera sunt) ex eis colligitur habuisse Beatam Virginem perfectiorem fidem, quam Adam, vel vllus hominum, aut angelorum habuit in via. De qua re dicam plura in sect. vii. huius disput. Et infra in disp. de cognitione, & scientia Beate Virginis.

De quibusdam autem virtutibus, quæ dicunt imperfectiorem contrariam, vt virtuti heroicæ, & perfectæ, vt est continentia, vel perfectæ innocentia, vt est penitentia, dubitari potest, an fuerint in Virgine. Sed huius dubioli resolutio ex ijs, quæ de Christo diximus, petenda est. Continentia enim significat virtutem in statu imperfecto, & sub hac significatione non fuit in Virgine, quanquam propterea nulla virtute caruerit, quia continentia non significat virtutem re, & essentia à cæteris distinctam. De penitentia verò dubium etiam non est, quin Beata Virgo habuerit virtutem illam, quæ in nobis penitentia vocatur, siue sit eadem, quæ religio, vel charitas, siue distincta à reliquis. De nomine autem erit quæstio, an sub hoc nomine illi tribuenda sit? Nam quia penitentia in rigore significat retractionem, vel detestationem alicuius actionis propriæ, ideo videri potest negandum esse Virginem habuisse penitentiam, quia certissimum est nunquam habuisse talem actum, neque egisse aliquid retractione dignum. Quia verò penitentia virtus non actum, sed habitum significat, ideo ferè omnes simpliciter docent fuisse Virginem capacem huius virtutis, quia de se capax erat peccati, quamuis diuina gratia præuenta fuerit, ne illud committeret, vt dicemus.

Secundò addimus datas esse Virgini in prima sua sanctificatione omnes virtutes morales, etiam per accidens infusas. Hæc conclusio est tantum probabilis, suadetur tamen, quia hæc virtutes infusæ sunt Adamo, & similiter Eue in sua prima sanctificatione, ergo multo magis Virgini, cui nullum gratiæ donum negatum est, quod alijs est datum. Quia altiori modo fuit mater viuentium, quam Eua: imò & mater omnis gratiæ, & virtutis. Secundò, quia (vt infra dicemus) appetitus Virginis per suam primam sanctificationem fuit perfectissimè ordinatus, & temperatus, ita vt nullum fomitis, vel concupiscentiæ motum senserit, sed hic effectus accommodatissimè fit per virtutes suo genere acquisitas, & con-

Fr. Suarez, Tom. 2,

A naturales: illæ enim sunt, quæ nostros affectus moderantur. Nam virtutes per se infusæ, cum sint altioris ordinis, secum facillè compatiuntur effrenatas passiones, ergo. Tertiò denique, quia valde decuit, vt Beata Virgo fuerit in hac perfectione simillima Christo, neque est vlla autoritas, ratio, vel coniectura, propter quam hoc gratiæ priuilegium illi negetur, ergo.

SECTIO III.

Virum Beata Virgo per primam sanctificationem donum perseverantiæ, & confirmationem in gratia accepit.

Questio hæc superflua videri posset, nisi Hæretici huius temporis impio, & sathanico spiritu, grauisima Virgini imponerent crimina, quibus respondere cogimur, & cum Ambrosio epist. 79. dicere, *Claudas ora sua persidia, nec matrem Domini aliquo audeat temerare consilio.*

Ambros.

Sit ergo conclusio de fide certa, B. Virginem nunquam amisisse gratiam, quam in prima sanctificatione accepit, atque adeo in illa fuisse confirmatam, & infallibile perseverandi donum accepisse. Fundamentum sumitur ex consensu, & traditione Ecclesiæ, quæ hoc modo intelligit plenitudinem gratiæ Virginis. Neq; ad hoc probandum possum plura ex scriptura, & Patribus afferre, quam disputat. præced. sect. 5. attuli, & omnes rationes ibi adductæ hoc fortius conuincunt. Confirmari autem potest. Primo quia hoc priuilegium datum est alijs sanctis. Athanasius sermon. 4. contra Arian. circa med. dicit, *plures sanctos fuisse puros, & omnis criminis expertes, & specialiter nominat Ieremiam, & Ioannem Baptistam.* Idem August. in Enchirid. cap. 64. dicit, *hominibus interdum per gratiam concedi, vt hanc vitam sine crimine transigant, licet non sine peccato, ex quo constat nomine criminis mortale peccatum Patres intelligere.* Idem docet lib. de nat. & grat. c. 36. Confirmatur secundo, nam Ecclesiæ celebrans natiuitatem Virginis, hoc ipso sentit, iam tunc habuisse inamissibilem sanctitatem, quia Ecclesiæ non veneratur publico solenni ritu, nisi eam sanctitatem, quæ perpetuo duratura est. Plura dicemus sectione sequenti.

B. Virgo in prima sanctificatione in gratia confirmata.

Athanas.

August.

Primo verò obiiciunt, quod in fide dubitauit, cum Angelo respondit. *Quomodo fiet istud?* Vnde Chrysost. homil. 49. in Genes. introducit Gabrielem ita dicentem, atque respondentem Virgini. *Ne quæras naturæ modum, quoniam supra naturam sunt quæ fiunt.* Atqui propter hoc ipsum fiet, quoniam virum non cognoscit. Itaque, quamobrem dubitas, eam ob rem crede. Et infra dicit, ea de causâ Gabrielem adduxisse conceptionem Elisabeth sterilis, & senis, vt Virginem ad suscipiendam fidem, quam non satis capiebat, manu duceret, & eodem fere modo loquitur August. lib. quæst. noui, & veter. testamen. quæst. 51. Respondetur, Beatam Virginem in eo factio tantam fidei perfectionem ostendisse, vt fidem etiam Abraham superaret, teste Ambrosio lib. 2. de Abraham cap. 8. tantum enim abest, vt illo verbo, *quomodo fiet istud?* dubitaret, vt potius rem certo faciendam supponeret, modum autem, quo perficienda erat, inquireret. Nam quia filii conceptio, castitatis voto videbatur contraria, ad se pertinere putauit, quis esset futurus modus talis conceptionis, interrogare, & discere, quid officii in eo negotio ipsa esset præstitura. Ita ferè Ambros. & alij in Lucam, Bernard. homil. 4. in Missus est, Hanc vero fuisse mentem, & fidem Virginis satis probant verba Elisabeth Luc. 1. *Beata, quæ credidisti.* Propter quod Irenæus, libro 3. capit. 33. audeat dicere, *quod Eua alligauit per incredulitatem, hoc Mariam soluisse per fidem, quæ & altissima myste-*

Obiectio. 1.

Chrysost.

August.

Responsio.

Ambros.

Fides virgi-

nis in incar-

nationis

mysterio

quanta.

Bernard.

Luc. 1.

Irenæus.

D

myste-

mysteria statim credidit, & sine mora obediendo consensit. Quod confirmari potest ex facto Zachariæ, ille enim reprehensus est ab Angelo, pœnaque affectus propter aliqualem dubitationem, & incredulitatem: Beata autem Virgo non ita, sed de ijs, quæ interrogauit, instructa, & statim summo Dei beneficio est affecta, nullam ergo culpam, neque imprudentem moram habuit in credendo, sicut Zacharias. Quam differentiam vtriusque verba satis ostendunt, ille enim respondit, *vnde hoc faciam?* Virgo autem minimè, sed, *quomodo fieri istud*, quod rectè ponde-
 Ambros. De quo Virgo dubitauerit, in mysterio Annuntiationis. August.

eratit Ambros. lib. 1. de officiis c. 18. Chrysostomus ergo in citato loco piè explicandus est, dubitationem enim vocat, prudentem interrogationem, & aliqualem fortasse moram in credendo, non culpabilem, sed cordatam: vel certè, non loquitur de dubitatione circa rem reuelatam, sed circa modum, quem Virgo cupiebat ediscere, vt in simili dixit August. lib. 16. de Ciuita. capit. 24. Quod autem dicit, Angelum adduxisse exemplum Elisabeth, non intelligit abduxisse ad confirmandam illam in fide, sed solum ad explicandam mysterium, vt Augustinus etiam notauit proximo loco citato, quod ex ipso facto constat. Nam si exemplum Elisabeth esset Virgini propositum, vt ex vno signo aliud crederet, oportuisset non statim vtrumque credere, sed alterum prius experiri, B. autem Virgo non ita fecit, sed statim vtrique fidem adhibuit & postquam Dei voluntatem, & dispositionem probè intellexit, sine mora consensit. Vnde idem Chrysost. homil. 1. in Lucam Virginem in toto hoc negotio valde laudat, & fidem sermonis Angelici appellat. Ad locum August. respond. librum illum non esse Augustini: D. Thomas autem infra quæst. 30. art. 4. ad 2. piè verba illa exponit, de dubitatione admirationis, non incredulitatis.

Ambros. De quo Virgo dubitauerit, in mysterio Annuntiationis. August.

Chrysost.

D. Thom.

Obiectio 2.

Feuardent.

Responsio.

Beda.

Obiectio.

Responsio.

Secundo accusant B. Virginem grauissimi peccati, & negligentia, quod filium perdidit. Quod peccatum ita exaggerant impudentissimi Hæretici, vt cum peccato Euz illud conferant. Ita refert Feuardent. in Scholijs super Irenæum lib. 3. capit. 33. Sed facile conuincitur horum impietas. Nam ipsum Euangelium Virginem excusat dicens, *Et non cognouerunt parentes eius*: vt enim notat Beda, vterque parens existimauit, alterum secum filium adduxisse. Quod si hæc causa non probatur, quia non satis constat solere vxores separatas à viris in domum redire, certè non est difficile intelligere, facile fuisse puero Iesu, sine culpa, & negligentia parentum à via defletere. Credibile enim est Mariam, & Ioseph rediisse simul cum alijs cognatis, & comitatu, & potuisse puerum simul cum alijs, vel parum antecedere, aut detineri, & occulte ab eis diuertere. Quod eo facilius accidere potuit sine culpa parentum, quod ipsi minus erant solliciti, quia filij virtutem & sapientiam agnoscebant, nihilque sine illius voluntate euenire posse certò sciebant, & ideo Beata Virgo illi dixit, *Fili, quid fecisti nobis scire?* Significans illud non potuisse, nisi ex Christi voluntate euenire. At dicent, in hoc ipso verbo quoddam impatientia, vel superbæ genus latere. Sed impiè, ac temerè iudicant, illa enim verba, non nisi insignem fidem, & charitatem redolent, quibus propterea Christus simili charitate responderet. *Quid est, quod me quærebatis?* Quasi diceret, ob nullam aliam causam potuisse se matrem relinquere, nisi ob gloriam patris. Sed dicunt tandem, non posse Virginem excusari, quod nimia solitudine, inter cognatos, & notos illum quæsierit, hoc enim non nisi ex vili quadam, & valde humana de Christo existimatione oriri potuit. Sed facile hoc etiam ex communi Patrum sententia rejicitur, qui in hoc etiam perpendunt magnam Virginis prudentiam, quæ licet in se culpam non agnosceret, quia tamen ignorabat, quid iam Christus agere disponderet, an sci-

licet vellet ipsam relinquere, & negotium humanæ salutis publice aggredi, meritò erat sollicita: & quod in se erat studebat facere, ne à filio separaretur. Præsertim cum ea Simeonis verba persape mente reuolueret. *Tuam ipsius animam pertransibis gladius.*

Tertio obijciunt, quod in morte filii in fide defecerit, & de filii diuinitate dubitauerit, sicut illi prædixerat Simeon. *Et tuam ipsius animam, &c.* Idem de gladio infidelitatis, & dubitationis intelligit Origen. Homil. 17. in Luc. inquit Hilar. in id Psalm. 118. *Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas.* Et autor. libri quæst. nou. & veter. testament. qui est inter opera Augustin. quæst. 73. Basilii citatus à D. Thom. hic articul. 4. ad 2. in epistol. ad Optimum, D. Thom. Theophylact. Luc. 2. licet subdubitans, citantur etiam à quibusdam Chrysost. enarrat. in Psalm. 113. Euthym. Luc. 2. & Tertul. lib. de carne Christi capit. 7. quod dicant matrem incredulam fuisse, sicut & fratres, & apud Surium in homilijs Chrysost. & Amphilo hij de Purificatione legimus, B. Virginem dubitasse de filij sui resurrectione, quamvis ibidem Chrysostomus eam nihil vnquam peccasse fateatur. Respondetur primum temerè, & sine fundamento verba illa Simeonis in falsum illum sensum detorqueri. Nam gladius Christi, mors Christi dicitur iuxta communem scripturæ phrasim, quæ animam Virginis pertransisse dicitur, quia eam summo dolore affecit. Ita Ambr. Bed. Oecum. Euthym. Luc. 2. Damasc. lib. 4. cap. 15. Calsiod. in Psalm. 104. Paulinus ad Augustin. & Augustinus ad ipsum, epistol. 58. & 59. inter epistolas August. Gregor. Nyss. Oecum. Castodor. August. Gre. Nyss. Bernard. Sopro. Hieron. Ephrem. Rupers.

Nec defunt qui putent tantum fuisse dolorem Mariæ, vt re vera eam interfecerit ita, vt cum Christo mortua vere fuerit, licet postea resurrexit: quod tamen sine fundamento constitutum est, & contra omnes Patres statim citandos. Et licet Epiphanius hæref. 78. dicat, id posse intelligi de morte corporali: addit tamen Virginem non esse passam eam mortem tempore passionis Christi. Alij ergo dixerunt gladium Christi pertransisse Virginis animam, quia ita illam affecit, vt extra se ferri, & spasum pati eam coegerit, vt S. Bernard. loqui videtur opusculo de hac re, id est, de lamentatione Virginis (si tamen illius est author) & Laurent. Iustin. de Triumph. Christi agone, circa finem. Bonauentur. lib. de vita Christi c. 77. 79. & 80. Ludolphus de vita Christi. part. 2. capit. 64. & 70. Dionys. Chartus. Ioann. 19. Vide etiam Sixtum Senens. lib. 6. annotat. 126. Sed si sermo sit de proprio spasmo, vt significat corporalem defectum cum perturbatione sensuum, languore, & contractione membrorum, &c. nullo modo ponendus est, in Virgine, vt ostendit Caietan. opusculo de hac re. Quia illa fuisse magna imperfectio derogans multum excellenti gratiæ Virginis, & dominio, quod habebat in omnes suos motus, actus, & potentias. Vnde Ioan. Euangelista refert eo tempore, quo Christus vehementius patiebatur, Virginem stantem permansisse, & nec animo, nec corpore concidisse. Vnde Ambr. de obitu Valentiniani, nec fleuisse illam affirmare audeat, stantem, inquit, lego, stantem non lego. Ansel. de excellentia Virginis, cap. 5. gladium mortis Christi animam Virginis penetrasse dicit, quia tanto dolore illam affecit, vt nisi speciali Dei gratia, & fauore confortaretur, viribus profus deficeret. Vnde potius colligitur ex magna fide, quam tunc habuit, profectum esse magnam

Obiectio

Origen.

Basil.

D. Thom.

Theophyl.

Euthym.

Tertull.

Chrysost.

Responsio.

Ambr.

Beda.

Oecumen.

Euthym.

Damasc.

Castodor.

August.

Gre. Nyss.

Bernard.

Sopro.

Hieron.

Ephrem.

Rupers.

Epiphani.

Bernard.

Lawr. Iust.

Bonauent.

Ludolph.

Carthus.

Six. Senen.

Caiet.

Constantia

Virginis in

morte Christi

stantem.

Ambr.

Anselm.

magnam fortitudinem, & constantiam, quam tunc ostendit. Quod etiam habet Bernardus in concione super illud, *Stabat autem iuxta crucem*. Optimè Ambrosius de institut. Virginis capit. 7. & Epistol. 28. Addunt etiam interdum Patres, eo tempore exercuisse Virginem actum summæ obedientiæ, & charitatis erga homines, voluntariè offerendo filium pro illis, quo actus, ait Bonauentur. in d. 48. quæst. vi. tim. & Deum, & homines sibi maxime deuinxisse. De quo etiam benè Abulens. quæst. 14. prologi Matth. & Gerson tractat. 2. de Cantico decachordo. Quando ergo aliqui graues auctores videntur ita exaggerare Virginis dolorem, vt spasimum, vel aliquid simile illi tribuere videantur, non intendunt imperfectionem aliquam illi tribuere, vt priuationem sensuum, contractionem membrorum, vel quid simile, sed solum vehementem dolorem, cum ingenti admiratione & quasi stupore, de qua re infra q. 51. forte plura. Adde præterea, per se esse incredibilem Virginem Spiritu Sancto plenissimam, & quæ tot viderat mytheria, passionemque filij, omnes circumstantias, & rationes eius iam habebat præcognitas, tam facilè dubitasse. Denique cura, quam Christus in cruce de matre sua habuit, sufficiens testimoniū esse debet, fidem, & charitatem nunquam in matre defecisse.

Ad Patres ergo, qui in obiectione citantur, verba Origenis (si illius sunt) nullam patiuntur expositionem: verisimile tamen est, ab aliquo indocto vel hæretico fuisse inserta. Ipse enim homil. 1. ex varijs, egregiè sentit de Virginis innocentia, & sanctitate. Et D. Thom. hic artic. 4. ad secundum, refert Origenem exposuisse verba Simeonis de gladio doloris, non dubitationis. Basilij locum videre non potui, quia illa epistola non extat. D. Thomas autem illum piè exponit de admiratione quadam, & stupore, quo ita interdum suspensetur animus visa re noua, vt quasi dubitare videatur. Et eodem modo exponitur Augustinus, quanquam liber ille (vt dixi) incerti sit Auctoris. Ad Chrysostomum respondeo, inter eius opera nullam esse enarrationem in Psalm. 13. si tamen fortasse alicubi reperitur, eodem modo exponendus est. Euthymius falso citatur, imo expresse docet contrarium. Theophylactus verò nihil fati affirmat. Tertullianus denique, aut intellectus non est, aut infideliter citatur. Verba enim eius sunt, *si aures domini non crediderunt in illum, mater verò non demonstratur adhasisse illi*. Vbi non loquitur de fide eius, sed de consuetudine sequendi, seu comitandi Christum, vt patet ex verbis, quæ subiungit, *cum Martha, & Maria alia, in commercio eius frequententur*.

SECTIO IV.

Utrum Beata Virgo in prima sanctificatione, ita fuerit in bono confirmata, vt nec venialiter peccare potuerit.

Omissis hæreticis, inter Scholasticos Gregor. in 2. distinct. 30. quæst. 2. artic. 1. ausus est dicere Virginem interdum venialiter peccasse, ne illam fateretur fuisse à peccato originali immunem, quia iuxta Augustini regulam, nullus est in peccato originali conceptus, qui non interdum venialiter peccauerit. Cui sententiæ nonnulli Patrum locutiones interdum fauere videntur. Sed nihilominus hæc sententia ab Ecclesiâ reiecta, & damnata est.

Dicendum est ergo, Beatam Virginem in prima sanctificatione fuisse in bono confirmatam, & donum gratiæ ac singulare Dei auxilium accepisse, vt nec leuissimam culpam vnquam committeret. Hæc veritas, quoad rem, quæ in illa intenditur, scilicet Virginem nunquam peccasse venialiter, de fide est, & definita esse fertur in Concilio, Claramont. Fr. Suarez. tom. 2.

Atano sub Urbano secundo (vt refert Vega lib. 14. in Tridentin. capit. 18.) Concilium etiam Tridentin. session. 6. Canon. 23. licet directè hoc non definiat, id tamen supponit, dum docet Ecclesiâ tenere, Beatam Virginem ex speciali Dei priuilegio omnia venialia peccata vitalisse. Et hanc esse antiquorum Patrum traditionem, & consensum: constat ex ijs, quæ disputatione præcedenti section. 5. adduximus. Præsertim ex illo celebri loco Augustini libr. de Natiuitat. & Grat. capit. 36. *Cum de peccatis agimus, nullam de Virgine matre haberi volo questionem, & cæ.* & ex Bernard. epistol. 174. & sermon. 2. de assumpt. Absit (inquit) vt proprij quidquam inquinamenti hæc aliquando habuisse dicatur. Et ex Ruperto libr. 7. de glorificatione Trinitatis capit. 13. & libr. 6. in Cant. circa principium, Richard. de sancto Victor. libr. 2. de Emmanuele cap. 30. & libr. super Cantica capit. 39. vbi inquit, *Omnes virgines esse species Christi, Beatam autem Virginem esse speciem eius speciem, quæ speciem suam nunquam per aliquod peccatum mortale, vel veniale maculauit*. Denique constat hæc traditio ex communi consensu Theologorum in 3. distin. 3. qui varijs rationibus, & coniecturis hanc veritatem confirmant. Nobis verò sufficere videntur, quæ disputatione præced. sect. 5. adductæ sunt, & quas D. Tho. in hoc art. 4. & opuscul. 6. artic. 3. & quodlib. 6. artic. 7. docuit.

Quanquam verò certum sit Beatam Virginem nunquam peccasse. Dubitant tamen Theologi, an ab exordio suæ sanctificationis facta fuerit impeccabilis. Quidam enim simpliciter affirmant, vt Gabriel, in 3. distin. 3. quæstion. 2. artic. 3. sequens O Kam, & Almainus distinct. 12. quæstion. 2. Alij absolute negant toto tempore vitæ mortalis fuisse impeccabilem, sed potius potuisse peccare, quamuis auxilium gratiæ receperit, vt nunquam peccaret, ita Durand. distin. 3. quæst. 4. Alij vero distinctione vtuntur dicentes in prima sanctificatione datum esse Virgini solum, vt nunquam peccaret, in secunda verò, id est, in filij conceptione additum esse, vt nec peccare etiam posset. Ita sentit D. Thom. hic artic. 4. ad primum, clarius in 3. d. 3. q. 1. artic. 2. Bonauentur. art. 2. quæst. 1. Alenf. part. 9. m. 3. artic. 2. §. 2. & fuit hæc sententia Richard. Victor. libr. super Cantica. capit. 26.

Sed vix intelligo supposita fidei doctrina, quæ possit esse diuersitas inter has opiniones, quæ ad rem pertineat. Primo enim certum est Beatam Virginem in hac vita nunquam fuisse impeccabilem ab intrinseco ad modum beatorum, quia fuit tantum viatrix, vt supra dictum est. Deinde certum etiam est à prima sanctificatione habuisse talia gratiæ dona, & auxilia, vt infallibiliter nunquam peccaret, quia talis gratia necessaria est ad nunquam venialiter peccandum, & hoc est speciale priuilegium, quod iuxta Concilium Tridentin. illi concessum est. Vnde fit simpliciter concedendum esse in prima sanctificatione fuisse confirmatam in bono, vt nunquam peccaret, quia hæc confirmatio idem est cum prædicto priuilegio, seu gratia speciali: ex quo etiam fit, vt in sensu composito peccare non potuerit, apertè enim repugnat cum tali dono gratiæ peccatum existeret, seu componi, vt per se constat. Tercio addo, hoc donum non constituisse in solis habitibus infusis, vel in sola aliqua inherente qualitate, quia seclusa visione beata, & Dei amore necessario, qui illam consequitur, nulla qualitas inherens per se sola potest efficere, vt infallibiliter homo nunquam peccet, nisi adiungatur singularis Dei providentia, & protectio per actualia & specialia Dei auxilia, vt expresse docuit Diuus Thomas quæstion. 24. de verit. artic. 9. & constat ex ijs, quæ supra diximus de Christi impeccabilitate, & de carentia fomitis, quæ iterum section. sequenti attingemus.

D 2 Addo

Gregr.

August.

B. Virgo

nunquam

venialiter

peccauit.

Conc. Claramont.

Vega.

Conc. Trid.

August.

Bernard.

Rupert.

Ric. Vict.

D. Thom.

Dubium.

Gabr.

O Kam.

Almain.

Durand.

D. Thom.

Bonauent.

Alenf.

Ric. Vict.

Respon.

B. Virgo

quomodo

fuerit im-

peccabilis.

Addo tamen quarto accepisse Virginem in prima sanctificatione perfectionem gratiæ habitualis, & virtutum omnium huic insigni effectui confirmationis in bono proportionatam. Quia licet posset Deus cum minima gratia habituali per auxilia actualia ita custodire Virginem, vel alium hominem, ut infallibiliter nunquam peccaret, suis tamen ratio diuinæ providentiæ postulat, ut is, cui tale donum confertur intrinsecè disponatur per habitus virtutum perfectissimo, & heroico modo, prout necessarium est, ut homo facile, & iucunde omnia virtutum opera in quacunque opportunitate operetur, quod valde necessarium est ad vitandum omne peccatum, etiam veniale. Quod magis exijs, quæ section. sequenti dicemus, constabit. Ex quo sequitur confirmationem hanc in bono datam Virgini in prima, vel secunda sanctificatione formaliter seu in essentiali modo non fuisse diuersam, sed solum potuisse differre secundum magis, & minus, quatenus maiora dona gratiæ habuit Beata Virgo in secunda sanctificatione, quam in prima. Vt si Deus confirmavit in gratia beatum Ioannē Baptistam, & sanctum Thomam, v. g. modus confirmationis formaliter idem est, quamuis Ioannes in maiori gratia fuerit confirmatus. Et ratio est, quia vtraque confirmatio fit per dona eiusdem rationis, & habet effectus, & relinquit libertatem eiusdem rationis. Sicut enim Beata Virgo post primam sanctificationem in sensu composito peccare non poterat, & nihilominus liberè implebat præcepta: ita & post secundam, non est ergo inter eas formalis differentia.

Virgo non magis im-
peccabilis
post secundam
sancti-
ficationem
quam post
primam.

Confirmatio
in bono
unde Virgi-
ni debita.

Ex quo tandem concludo, simpliciter ac formaliter loquendo, non magis fuisse impeccabilem B. Virginem post secundam sanctificationem, quam post primam. Quia post veramque ex vi intrinsecæ dispositionis peccare poterat, unde in sensu diuiso, atque simpliciter dici potest habuisse semper potentiam peccandi, habuit enim libertatem, qua potuit transgredi, & non est transgressus, quamuis in sensu composito in nullo tempore, vel statu, potuerit peccare, ut dictum est. Potest autem nonnulla differentia assignari inter statum, quem Beata Virgo habuit ante, vel post Conceptionem filij. Nam ante conceptionem, licet esset præordinata in matrem Dei, tamen nondum in se receperat dignitatem aliquam, cui hæc confirmatio in bono deberetur, licet Deus perfectioni suæ sapientiæ, & providentiæ deberet, ut illam conferret Virgini, quam in matrem suam prædestinaverat: at verò post Conceptionem filij habuit Beata Virgo in se singularem matris dignitatem, cui veluti ex natura rei debita erat hæc gratia confirmationis in bono. Et hac ratione dici potest magis impeccabilis post secundam quam post primam sanctificationem, ut si decreuisset Deus naturam aliquam prius in se existentem postea sibi hypostaticè vnire, decuisset certè, ut illam à peccato præseruaret, etiam eo tempore, quo ante unionem existeret, nihilominus tamen longè aliter esset impeccabilis post unionem, quam ante illam. Ita igitur suo modo dici potest in præsentia materia, quamquam exemplum non sit omnino simile, sed proportionale.

Obiectio. 1.

Concil. Mil-
lenit.

Circa doctrinam hanc occurrebant difficultates de concordia huius confirmationis in bono cum libertate arbitrij, sed hæc & communes sunt omnibus confirmatis in gratia, & cum his fere coincidunt, quæ supra circa Christi impeccabilitatem tractata sunt. Illinc ergo petatur earum resolutio. Obiectiones verò nonnullæ contra conclusionem fidei hoc loco soluendæ sunt. Prima est, quia sæpè Scriptura dicit, neminem esse qui non peccet, & eodem modo loquuntur Sancti, & Concilia, ut videre est in Mileuit. canon. 6. & 8. ubi etiam definit propterea omnes vere posse dicere, & orare, dimitte

A tenobis debita nostra. Quam orationem, utpote à Christo traditam, Beatam Virginem frequenter fudisse nullus negabit. Respondetur, hos generales sermones, speciale Virginis priuilegium non excludere, ut Concilium Tridentinum declarauit, imò Augustinus libro de Spirit. & Lit. capite secundo dicit. Si quis de aliquo sancto asserit nunquam peccasse, non proprijs viribus, sed gratia, & dono Dei, non multum esse cum illo contendendum, sed potius, si id sufficienter ostendat, illi esse gratulandum. Hæc Augustinus. Quia verò de nullo alio præterquam de Virgine priuilegium hoc satis ostendi potest, idè ad nullum alium extendendum est, ut materia de gratia latius traditur. Ad illud vero de oratione Dominica dicunt quidam, licet Beata Virgo nunquam peccauerit, non tamen semper, & in omni actu suo hoc certo cognouisse, sed interdum dubitasse, & idè potuisse dicere. Dimitte nobis debita nostra. Sed hoc existimo falsum, & contra excellentem Virginis perfectionem. Dominabitur enim suis omnibus actibus perfectissime, & in omni opere suo perfecte cognoscebat, & considerabat, quid secundum rectam rationem fieri posset, & operaretur. Et ideo perspicue, & clarè videbat, quale vnumquodque opus suum existeret, neque aliquid operata vnquam est, quod non prius certò existimaret Deo gratum, acceptumque fore. Alioquin, si vel inconsideratè, vel cum aliqua practica dubitatione operaretur, non posset ab omni culpa, vel imperfectione fomitis excusari. Dicendum est ergo, potuisse Virginem pro alijs, seu pro vniuersa Ecclesia illa verba proferre. Dimitte nobis debita nostra. Pro se verò gratias potius de acceptis beneficijs agebat, eorumque perpetuam durationem postulabat.

Responsio.

Conc. Trid.
August.

August.

Secundò obicitur B. Virgini, quod humana ambitione miraculum à filio postulauerit, eamque ob rem ab ipso fuerit reprehensa Ioann. 2. ut Chrysost. homil. 20. & Theophyl. ac Euthym. videntur exponere, & videtur inuere Athanas. sermo. 4. contra Arian. quatenus dicit fuisse matrem à Christo increpatam, & Irenæus libr. 3. contra hæres. cap. 18. dum inquit, Dominum repellendo eius intempestiuam festinationem dixisse, Quid mihi, & tibi est mulier? Respondetur nullum ambitionis signum, sed potius eximie fidei, & charitatis in ea Virginis petitione fuisse, ut effectus probauit, exaudiuit enim Christus matris orationem, quare nulla ratio permittit credere ex inani gloria fuisse profectam. Unde Cyril. libro. 2. in Ioann. cap. 22. si dem Virginis in hac petitione ostendi dicit, quia omnia credidit filio possibilia, quamuis nondum Christus miracula edidisset, & cap. 24. Magnam, inquit, auctoritatem, & dignitatem deferri sibi à Domino mater non ignorauit, quæ persuaso, ut par erat, filio, ministros præparat. Et Euseb. Emis. sermon. in Dominicam secundam post Epiphani. Virginem, ait, Spiritu Sancto plenam illud miraculum præuidisse, quod filius facturus erat. Et Bernardus sermon. 46. super Cantic. prudentiam verborum Mariæ ponderat. Quia non precatur, non imperat, sed tantum defectum vini nunciat, quia cum beneficijs, & ad liberalitatem propensis non gratia violentè exprimenda, sed solum est occasio proponenda. Constat igitur verba illa Christi, quid mihi, & tibi est mulier? nullam reprehensionem continere. Ut enim rectè dixit Iustin. martyr. q. 136. ad Gent. Non verbo matrem obiurgauit, qui factus honorauit. & Cyril. dicto libr. 2. capite. 23. Quamvis, inquit, honor parentibus debeatur, facile ostendit, cum statim ad actum propter matrem accedat.

Obiectio.

Ioan. 2.
Chrysost.
Theophyl.
Euthym.
Athanas.
Irenæus.

Responsio.

Cyril.

Euseb. Emis.

Bernard.

Iust. mart.
Cyril.

Sensus autem illorum verborum Christi variè à Sanctis exponitur. Primò Iustin. martyr. supra dicit, sensum Christi solum fuisse dicere, matri, neque ad illam, neque ad sese pertinuisse, vinum providere. Unde ait, quid mihi, & tibi? id est, quid ad nos attinet?

Epiph.
Euthym.Irenaeus.
Chrysost.
August.
Euthym.Iul.
Luc.
Matth. 27.

August.

Greg. Pap.
Zola.
D. Thom.
Gloss.
Greg. Nyss.August.
Bernard.

Bernard.

Ioh. 11.
12.
Responsio.Greg. Nyss.
Maxim.
Bernard.Responsio ad
testimonia
Irenaeus.

tinet? quod si ex magna charitate tua vis, ut miraculose illis subueniam, dic ministris, ut faciant, quae ego praecepero, &c. quam expositionem habet etiam Epiph. haes. 51. & 79. & Euthym. ibi. Et est probabilis expositio, cum quia ita connectenda sunt verba sequentia. *Nondum venit hora mea*, id est, si ex charitate cupis, ut illis subueniam, prius quam vini defectus omnibus inuitatis manifestus sit, non hoc ad nos pertinet, sed potius oportet, ut omnes prius intelligant vinum defecisse, ut miraculum euidentius fiat, & ideo nondum venit hora illud faciendi. Quae expositio quoad hoc vltimum verbum, videtur fuisse Irenaei. lib. 3. contra Valen. cap. 1. est etiam Chrysost. homil. 21. in Ioann. & Augustin. serm. 41. de tempore, & Euthymij c. 1. in Ioan.

Solum obstat huic expositioni, quia verba illa. *Quid mihi, & tibi?* iuxta phrasin Hebraicam non significant, quid ad nos? Sed, quid mihi tecum est? ut Ioel. 3. *Quid mihi, & vobis Tyrus?* & Sydon? Luc. 8. *Quid mihi, & tibi Iesu fili David?* Et eodem sensu Matth. 27. dixit vxor Pilati ad illum. *Nihil tibi, & in illo illi, id est, tibi cum illo sit, vel noli quidquam negotij habere cum illo.*

Posita ergo hac verborum significatio est secunda expositio Augustini. tract. 8. in Ioann. Christum illa verba ad suam diuinitatem retulisse, virtus enim faciendi miracula conuenit Christo ratione diuinitatis, ad quem etiam ostendendam miracula ordinanda erant, non ad demonstrandam generationem ex matre. Propter hanc ergo causam dicit, quid mihi tecum est? quod scilicet ad miraculum perficiendum pertineat: non enim ex te diuinitatem, sed humanitatem habeo. Quam expositionem habet idem August. tract. 19. in Ioan. & lib. de fide & symb. cap. 4. & lib. 2. de symbolo ad catechumenos, cap. 5. Greg. lib. 8. Epist. 42. Bed. D. Tho. Gloss. & alij in Ioann. & ferè idem sensus Grego. Nyss. orat. in illud dictum Apostoli, *tunc exiit & ipse subiecit* &c. cum inquit Christum his verbis quasi repulisse matrem, eo quod veluti iure materno miraculum postularet. Quod etiam indicauit Athanas. serm. 4. contra Arianos. & August. su. pra. Sed non est intelligendum hos sanctos docere. Virginem opus illud quasi iure materno sibi debitum praecipisse, aut postulasse (id enim de fide, & humilitate B. Virginis sentire, indignum est) praesertim cum verba eius tantam erga Christum reuerentiam praesferant, ut nec expresse rogare, sed solum indigentia, & occasione bene faciendi proponere ausa fuerit, ut Bernardus supra notauit. Intelligendum ergo est, propter circumstantes illo modo Christum matri respondisse, ne opus illud ex naturali affectu, aut postestatem profectum putaretur ut in simili dixit Christus Ioann. 11. & 12. & hoc modo est etiam haec expositio subtilis, & probabilis.

Tertia verò expositio addi potest, ut Christus de se ut homine loquatur, & sensus sit, *Quid mihi & tibi?* id est, quid mihi tecum est? quod non simpliciter, & absolute est intelligendum, sed in ordine ad negotium, de quo agebatur, seu respectu miraculi perficiendi, ac si diceret, non est hoc opus tale, ut ex humano respectu, vel consanguinitate pendeat, sed ex diuino obsequio, & voluntate. Ita ferè Grego. Nyss. su. pra. & Maximus, sermone secundo Epiphaniae, & Bernard. serm. 1. & 2. Domin. primae post Epiphani. In quo sensu non sunt haec verba reprehensionis, sed instructionis propter circumstantes, ut circa expositionem Augustini diximus, nam haec duae expositiones ferè in idem recidunt.

Ad testimonia ergo in principio citata respondetur, Chrysostomus, & qui eum secuti sunt, excessisse, (ut D. Th. inquit) Vnde eorum sententia, iam erronea est, ut diximus: pie autem exponi possunt, eos non sensisse in virgine fuisse ambitionis, aut

Fr. Suarez. tom. 2.

A vanæ gloriæ motum, sed solum iudicari suspiciosè ab iis, qui praesentes aderant, potuisse, & ideo Christum Dominum eo modo respondisse. Ad Athanas. dicendum est, Christum re vera non reprehendisse Virginem, quia vera, & rationalis reprehensio culpam aliquam supponit, sed fortasse Athanas. increpationem vocauit illam admonitionem, seu instructionem potius, quâ Christus illis verbis insinauit non tam propter Virginem, quam propter alios circumstantes, ut declaratum est. Et idem dicendum est ad Irenaeum. Non enim potest verè dici Beata Virgo passam fuisse repulsam, cum, & quod petiit impetraverit, & Christus non propter aliquem defectum Virginis, sed quia nondum erat tempus opportunum ad parandum, miraculum illud aliquantulum differre voluerit, ut ex illis verbis patet, *nondum venit hora mea*, quod quidem Virginem latere potuit sine illius culpa. Non enim tenetur, qui orat scire, quando sit opportunum tempus obtinendi, quod postulat, praesertim cum Beata Virgo non importunè petierit, ut statim miraculum fieret, sed solum aliorum indigentiam, suamque intercessionem insinauerit. Vnde factum est, ut non solum non fuerit à Christo repulsa sed potius ut propter amorem eius, Christus aliquantulum miraculum praeruerit, ut Cyril. dicto libro 2. in Ioann. cap. 23. & Ambros. serm. 16. in Psalmum. 118. circa finem, adnotarunt.

Tertiò obijcitur Virgini, quod Matth. 12. Marc. 3. Luc. 8. Christum publicè praedicantem, ex humana quadam ambitione interpellauerit. Propter quod videtur à Christo acerbè reprehensa, illis verbis, *Qua est mater mea?* Ita ferè Chrysostom. homil. 45. in Matth. Sed respondetur facillè. Primò in toto illo facto nullum esse imprudentiam, aut ambitionis indicium, quo possit ad culpam imputari, non solum Virgini, verum nec alijs fratribus Christi, qui ipsum querebant. Fieri enim potuit, ut bono animo, & conuenienti modo illum quererent: casu autem accideret, ut alij astantes, & audientes, Christum importunè alloquerentur. Vnde nulla est prorsus ratio irrogandi aliquam culpam Virgini, cum Evangelistae non dicant ipsam vocasse, vel interpellasse Christum, sed turbam, vel fratres Domini, quos sicut accusare non oportet; ita nec excusare necesse est, ut Augustin. notauit tracta. 8. in Ioann. Quocirca, quamuis demus, illa verba Christi reprehensionem aliquam continere, non tamen propterea existimandum est illa ad Virginem esse directà, sed ad turbam, vel fratres, si illa digni fuerunt, non est autem necesse dicere illa verba reprehensionis fuisse, sed solum instructionis, ut circumstantibus indicaret, propter carnaliter coniunctos non esse Dei opus intermittendum, ut Augustin. lib. de fide contra Manich. & Bernard. serm. 2. dominicae primae Epiphaniae, notarunt. Vel docere etiam voluit coniunctionem sanguinis cum Christo sine spiritali non prodesse, hanc verò per sese multum valere. Ita Augustin. lib. seu sermo. de Virginitate. cap. 3. & Tertull. lib. de carne Christi, cap. 7. & indicat Hilar. Canone 12. in Matth. circa finem, dum ait. *Christum non fastidiosè de matre sua sensisse, sed docere voluisse, propinquitatis atque nomen, non iam de conditione nascendi, sed de Ecclesiae communione retinendum.* Addit etiam eo facto significatam esse Synagogæ repulsam. Quod etiam dixit Greg. homilia 3. in Euangelia. Quae omnia mirè complexus est Ambrosius, libro 6. in Lucam ante medium.

Cyril.
Ambros.
Obiectio. 3.
Matth. 3.
Marc. 3.
Luc. 8.
Chrysost.
Responsio.August.
Bernard.August.
Tertull.
Hilar.Greg. Pap.
Ambros.

Utrum in prima sanctificatione fomes originalis peccati fuerit in Beata Virgine extinguitus.

Fomes peccati quid sit.

B. Virgo actum fomitit nunquam habuit.
D. Thom. Caiet.

Bernard.

Ric. Viñ.

Psal. 45.

Damas. Sophro. Ambros.

Quid fomes peccati sit, supra quaestione 15. cum de Christo ageremus, explicatum reliquimus. Supponimus ergo esse ipsam naturalem inclinationem appetitus sentientis, quatenus inordinatè, & absque rationis consensu, sensibilia interdum potest appetere, quæ imperfectio originalis peccati effectus est, quamvis non semper auferatur ablata originali culpa, ut in renatis constat. Quia verò hic fomes principium est, & origo ferè omnis peccati actualis, quod in lapsis hominibus reperitur, idè illi, qui in Beata Virgine actuale peccatum admittunt, fomitem etiam necessariò ei tribuunt: at verò catholici omnes, sicut negant B. Virginem aliquando venialiter peccasse, ita consequenter negant habuisse vnquam vel in appetitu, vel in voluntate motum aliquem ineliberatum præuenientem rationem, & consensum liberum voluntatis.

Primum ergo sit veluti fundamentum certum huius quaestionis, B. Virginem nunquam habuisse actum fomitit, seu (ut ita loquar) fomitem in actu secundo. Ita docet D. Thom. hic artic. 4. ad primum, Caietanus in opusculo de spasio Virginis, & alij Theologi statim citandi, & hic videtur esse consensus omnium Patrum, quos disputat. præced. sect. 5. retuli, generatim enim docent nihil indecens, nihilve inordinatum in Beata Virgine fuisse. Vnde Bernard. in sermone circa illa verba, *signum magnum*, Nihil, inquit, in ea non dico tenebrosum, sed obscurum saltem, vel minus lucidum, sed nec tepidum quidem aliquid, aut non feruentissimum liceat suspicari. Et idem est, quod Richard. de S. Rictor. libr. 1. de Emmanuel. c. 18. dicit. *Virgini omnem ociositatem fuisse sublatam, solam poenam fuisse relictam*, & c. 29. Virgini accommodat illud Psal. 45. *auferens bella vique ad finem terræ*, quia in Virgine nullum internum bellum, sed summa pax fuit. Vnde concludit illam solam inter puros homines impleuisse in hac vita omni ex parte præceptum illud, *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde, mente, & animo*. Quia non tantum rem præceptam, sed quodanmodo etiam finem, & modum præcepti, assecuta est, & c. 31. in ceteris Sanctis magnificum fuisse, inquit, quod à victis non sunt expugnati, in Virgine autem quod nec impugnata fuit. Et hoc sensu Damas. orat. de assumpt. Virginem vocat immaculatam, quæ cum terrenis affectionibus nihil habuit commune. Et eodem ferè modo loquitur Sophro. in Epist. sæpe citata, quæ in 6. Synod. Act. 11. refertur. Denique si Ambr. lib. institut. Virg. ca. 7. dixit, Virgini datum esse, ut præsentia sua, integritatis infigne alij conferret, quid mirum, quod in se nunquam inordinatum motum senserit? Ratione verò hoc ipsum demonstratur: primo, quia decuit Virginem ea puritate nitere, quæ maior sub Deo nequeat intelligi. Secundò, quia hic est quidam effectus originalis peccati, magnam in decentiam, & cum culpa magnam habens affinitatem, isti enim motus de se mali sunt, & culpabiles, nisi ignorantia vel impotentia illos vitadi, excuset. Vnde argumentor tertio ex principio supra posito, quod B. Virgo nunquam venialiter peccauerit. Nam licet posset Deus non obstante fomite, & motibus eius, impedire omnem culpam in Beata Virgine, tamen cum sapientissime, & suauissime omnia provideat, accommodat fini media, & causam disponit, prout expedit, ad intentum effectum. Quia ergo B. Virgine ab omni culpa præseruaturus

Artic. III. vsque ad VI.

A erat, eandem fecit ab omni inordinato motu liberam, quia moraliter difficillimum est pati inordinatos motus, & venialiter saltem nunquam delinquere. Vnde fit nullam mentis distractionem, vel variarum cogitationum intellectus, aut phantasiæ inuoluntarias immutationes passam vnquam fuisse. Hæc enim omnia imperfectionem magnam continent, & ad fomitit inordinationem pertinent.

Dices, huiusmodi motus, si rationem culpæ non attingant, non sunt contra perfectionem sanctitatis, sed potius ad illius augmentum conferre possunt, non est ergo cur negemus in B. Virgine fuisse permittos. Respondeo, sanctitatem perfectam omni ex parte excludere omnem motum diuinæ legi contrarium, & idè Christum hanc perfectionem assumpsit, & participationem eius cum matre communicauit, quæ ad crescendo in gratia, hac occasione non indiguit, hoc enim ad statum incipientium pertinet, ipsa vero inde incepit vbi alij post longam pugnam consummationis statum acquirunt.

Hæc ergo certissima veritate supposita, in qua potissimum res in hac quaestione intenta consistit, in modo vel loquendi, vel explicandi hanc rem Theologi dissentiunt. Quidam enim dicunt fomitem fuisse quidem in Virgine ligatum à prima sanctificatione, non tamen fuisse prorsus extinguitum vsque ad secundum. Alij verò à prima sanctificatione dicunt fuisse fomitem omnino illi sublatum. Priorem sententiam docet Diuus Thomas hic, quæ Caiet. & alij sequuntur, & fuit sententia Albert. in 3. distinct. 3. vbi Bonauent. 1. part. distinct. artic. 2. quæst. 2. eandem tenet, & Richar. artic. 1. quæstio. 3. Durand. & 4. Durand. quæst. 3. inclinatur etiam Richard. de S. Victor. libr. 2. de Emmanuel. capit. 26. & 27. Fundamentum D. Thom. est, quia non decuit carnem aliquam omnino liberari à lege fomitit, & peccati, donec filius Dei assumeret carnem sanctam, & à fomite liberam. Sicut non decuit corpus aliquod humanum ante Christi corpus gloria & immortalitate donari. Possunt autem in huius sententiæ confirmationem citari Cyprian. libr. de cardinalibus Christi operibus cap. de natiuitate Christi vbi dicit, in Christi conceptione Spiritu Sancto obumbrante, originale incendium extinguitum fuisse. Et Cyril. Ierosolym. Cateches. 17. dicens, Spiritum Sanctum in Virginem veniendo, & eam obumbrando, sanctificasse eam, quo possit eum, per quem sunt omnia, suscipere. & Nazianz. oration. 38. & 42. qui ait, Spiritum Sanctum in anima, & corpore purgasse Virginem, ut Christum conciperet, & Arnob. Psalm. 14. in principio clarius dicit, Iesus immaculatus virginem aulam ingressus, ipsum tabernaculum à maculis carnalibus liberauit, & dedit sanctificationem potius, quam accepit.

Secundam verò sententiam docet aperte Alenf. 3. parte, quaestione nona in secund. articulo primo, idem Scot. Gabr. Almai. Mai. distinctione tertia, & ferè reliqui authores, qui docent Beatam Virginem ab originali culpa fuisse præseruatam. Cui sententiæ fauent Patres in primo puncto huius Sectionis citati. Et ratio adiungi potest, quia à prima sanctificatione Virginis statuit Deus nullum motum fomitit in illa permittere: ergo non solum ligauit, sed etiam extinxit in ea fomitem. Quorsum enim fomitem in actu primo (ut ita dicam) in ea relinqueret, cum omnem actum secundum esset impediturus? maximè cum huiusmodi fomes imperfectum quid sit, & de se ad malum inclinet.

Ligari, ex
tingui
fomitem
quid sit.

Ut differentiam harum opinionum, remque totam aperiam, operæ pretium erit exponere, quid sit ligare, vel extinguere fomitem, & quæ ratione duo hæc inter se differant. Conveniunt enim, quia utroque modo infallibiliter fit, ut appetitus nullum inordinatum motum habere possit in sensu composito, id est, posita illa gratia, vel privilegio, quo fomes ligari, vel extinguere dicitur. Cum enim appetitus, seu fomes sit potentia de se naturaliter operans, præsertim in ijs motibus, qui libertatē antevertunt, non potest infallibiliter impediri, ne hoc modo operetur, nisi careat aliquo principio ad operandum requisito, videlicet obiecto, concursu Dei, alioque simili. Quia si haberet omnia requisita ad operandum, cum sit potentia naturalis, statim operaretur. In quo multum differt à potentia libera, & idè necessarii fit, ut siue fomes extinctus sit, siue ligatus, infallibile sit nunquam habiturum actum fomitis, atque adeo ut facta illa suppositione non possit illum habere.

Citat.
Durand.
Per solos
habitus in
herentes
causæ for-
mes cur
non possit

Cum ergo hic effectus communis sit, ut explicamus, quæ differentia esse possit inter ligatum fomitē, & extinctum, advertendum secundum est tribus modis intelligi posse fieri hunc effectum, primo per solos habitus, vel qualitates inherētes, ita perfectas, ut per solam intrinsecam informationem continent appetitum, ita ut ex villarum nullo modo moveri possit contra rationem. Et si hic modus possibilis est, per illum propriè dicitur auferri fomes, quia per eum tollitur intrinsecè privatio iustitiæ, & inordinatio appetitui. Et ita videntur sentire Caietanus. Durandus & multi alij. Fateor tamen me nunquam potuisse intelligere, quomodo per solos habitus inherentes possit hic effectus fieri sine alia actuali, & extrinsecam providentia Dei, vel clara eius visione, quia illæ qualitates, quæ solum sunt per modum actus primi, non possunt efficere, ut existens obiectum, & applicatum appetitui, illum non moveat. Quia appetitus de se naturaliter operatur circa obiectum applicatum, nisi per actualem motionem à superiori potentia contineatur, quam naturalem inclinationem, & efficaciam non videntur soli habitus posse impedire. Nam sicut vitia non sufficiunt ad tollendam inclinationem ad bonum: ita nec virtutes, licet perfectissimæ sint possunt tollere naturalem inclinationem appetitus ad sensibilia, quæ interdum rationi repugnant, & ad illa nonnunquam movebuntur, nisi aliunde præveniatur, ut latius dicitur in Prima parte, tractando de statu innocentie, & de originali iustitia.

Secundo modo intelligi potest fieri hic effectus per solam extrinsecam Dei providentiam, vel impendentem obiecta, quæ possent huiusmodi motus excitare, vel negantem concursum suum ad eisdem & hic modus sine dubio fuit possibilis, & posset meriti dici ligatio fomitis. Tertiò modo potest intelligi hic effectus fieri, partim per habitus, & virtutes perfectas, partim per divinam gratiam excitantem, prævenientem, & adiuvantem. Et hic modus possibilis est, & ex suo genere in homine puro viatore maximè perfectus. Quia includit gratiam, & heroicæ virtutes, & divinum auxilium necessarium. Nam quia homo non videns Deum, neque ipsum semper actualiter amat, nec per rationem superiorem de omnibus agendis, semper considerat, nec potest per sese omnes occasiones prævenire, ne appetitus excitetur prius, quam ratio vigilet, idè necessarium est hoc divinum auxilium, quod hominem custodiat. Et hic modus, si perfectas virtutes includat, meriti dici potest extinctio fomitis, cum per illum, & appetitus inferior intrinsecè perficiatur, & subordinetur superiori, & ipsa superior ratio ex divino auxilio semper, cum oportet, attendat, & præveniat, ne ab inferiori præveniatur.

Ex his igitur facile est de supra dictis sententijs iudicium ferre. Simpliciter enim dicendum censeo in B. Virgine à prima sanctificatione fomitē extinctum fuisse, quamvis hic effectus in secunda sanctificatione actus fuerit, & perfectus. Probat quia in primis dici non potest in Virgine solum fuisse impeditos huiusmodi motus per solam extrinsecam providentiam, ut ea ratione dicatur tantum fuisse ligatus, tum quia ille modus est valde imperfectus, & idè non est, cur Virgini tribuatur præsertim cum non sit consentaneus ordinario modo providentiæ Dei, qui causis secundis principia tribuit intrinseca ad huiusmodi effectus, & ipse solum supplet ea, quæ per intrinseca principia fieri à causis secundis convenienter non possunt: tum etiam quia Beata Virgo à principio habuit gratiam, & virtutes omnes per se, & per accedens infusus valde perfectas, quibus coniunctum est illud divinum auxilium.

Quod si fortè dicatur, non fuisse illi à principio datas virtutes in gradu adeo perfecto, ut ad extinguendum fomitē censeretur sufficiens, vel saltem non esse illi datam quandam aliam qualitatem: quæ intrinsecè ac propriè perficit hunc effectum: Respondetur primum. Hoc, quod dicitur de quadam alia qualitate commentitium est, & intelligi certè non potest, ut ex supra dictis constat, & ex ijs, quæ supra de extincto fomite in Christo, & alibi de iustitia originali Adæ dicta sunt. Deinde siue per huiusmodi qualitatem, siue per virtutes infusas in gradu perfecto, vel solas, vel (quod verius est) coniunctas divinæ custodiæ dicatur extinguere fomes, sine causa negatur datum fuisse Virgini in prima sanctificatione perfectæ virtutis gradum ad hunc effectum necessarium. Quia Adæ, & Eux in prima sanctificatione data sunt gratia, & virtutes in gradu heroico ad hunc effectum sufficientes, sed copiosior gratia, & perfectiores virtutes datae sunt Virgini in prima sua sanctificatione, ut ex principijs supra positis constat. Vnde Bernard. Epist. 174. ego, inquit, puto quod copiosior sanctificationis benedictio in eam descenderit, quæ ipsius non solum sanctificaverit ortum, sed & vitam ab omni peccato deinceps custodierit immunem, ubi loquitur de intrinseca perfectione gratiæ sanctificantis: quæ (ut supra dicebamus) non posset sufficienti modo disponere ad superandum perfectè omne peccatum, nisi esset etiam sufficiens in suo genere ad fomitē extinguendum. Et confirmatur tum ratione facta pro secunda sententia, tum etiam alia ratione supra indicata, quia Deus, qui suaviter omnia disponit, tribuit causis secundis virtutes intrinsecas effectibus accommodatas: tum denique, quia Beata Virgo ante conceptionem filij dicta est plenagratia, quam plenitudinem proportionaliter habuit à prima sanctificatione: includit autem hæc plenitudo omnem effectum decentem eam, quæ futura erat mater Dei, tota autem hæc perfectio illam maximè dicit, ut ostensum est.

Neque in contrarium obstat fundamentum primæ sententiæ, nihil enim Christi dignitati derogat, quod hanc perfectionem matri communicaverit inferiori modo, quam in ipso fuit: ipse enim per se habuit omnem & animæ, & corporis sanctitatem. Virgo autem per ipsum, ille, ut Deus homo habuit in sua voluntate humana perfectum dominium in omnes actiones suas, & in omnia obiecta, quæ illas poterant excitare, & ut beatus semper actu considerabat omnia, unde etiam per intrinsecam providentiam, & virtutem omnia poterat prævenire: Beata autem Virgo pro statu viæ non fuit tantæ perfectionis capax. Sicut autem non derogat sanctitati anime Christi, quod antequam illa extiterit, ex merito eius multæ animæ fuerint sanctificatæ, etiā in gradu valde perfecto, & eximio, ita non derogat puritati,

Prima
sanctifica-
tionis in-
stanti in
Virgine,
peccati fo-
mes extin-
ctus.

Obiectio.

Responsio.

Bernard.

Responsio
ad argumē-
ta in oppo-
situm.

& sanctitati carnis Christi, quod ante formationem eius caro matris fuerit perfecte sanctificata vsque ad extinctionem fomitis, sed hoc potius commendat pronidentiam, charitatem, & efficaciam meriti ipsius. Nec est simile de perfectione gloriæ, illa enim est perfectio pertinet ad terminum, in quo nullus hominum constitui debuit, nec in anima nec in corpore ante Christum, hæc autem est perfectio accommodata, & communicabilis viatori.

Responso
ad testimo-
nium pa-
trium.

Ad Patres respondetur potius à nobis stare. Cyprianus enim, non de fomite peccati, sed de sensibili voluptate loquitur, quam B. Virgo in conceptione filij, Spiritu Sancto obumbrante, non sensit. Et similiter Arnobius non tractat de fomite, sed de sensu libidinis, & sordibus puerperij, & has vocat carnales maculas, à quibus Beata Virgo in conceptione, & partu præseruata fuit. Et idem fere est sensus Cyrilli, Nazianz. & aliorum docentium Virginem in conceptione filij ab omni carnis immunditia, & indecentia fuisse immunem. Addi etiam potest ex D. Thom. hic art. 3. ad tertium Virginem in filij conceptione ampliori sanctificatione fuisse donatam, cum maiori mentis illuminatione, & totius animæ ad Deum collectione. Et hæc solet à Sanctis vocari, purgatorio, non à culpa, sed ab externis impedimentis, à remissione animi, ab ignorantia negatiua, seu nescientia, vt Dion. loquitur ca. 6. de cæl. hierar. p. 3. post medium.

D. Thom.

SECTIO VI.

Virum Beata Virgo in prima sanctificatione originalem iustitiam accepit.

Ratio dubitandi oritur ex præcedenti dubio, quia scilicet, extinctio fomitis est effectus formalis originalis iustitiæ. Difficultatem hanc tractat latè Cordub. libr. 1. sui questionar. q. 46. vbi refert quosdam autores simpliciter asserentes, Beatam Virginem habuisse originalem iustitiam. Quod etiam sentit Carthus. lib. de præconio, & dignitate Mariæ: & Canisius libr. 1. de Deipara. c. 9. referens Cardinalem Cusanum lib. 8. suorum operum circa illud, *Sicut klum inter spinas*. Indicat etiam Durand. in 3. d. 3. q. 3. & Caiet. 1. 2. q. 109. art. 2. dum inquit in B. Virgine fuisse, *domini in integritate nature*, quod sola ratione à iustitia originali distinguit, & fauet Ansel lib. de Conceptione Virginali. c. 20. vbi de Christo loquens ait à sua origine iustitiam originalem habuisse. Quod non potuit alia ratione dicere, nisi quia fomite caruit, ergo idem proportionem seruata: dicendum est de Virgine cum etiam fomite caruerit, vt sicut iustitia originalis, quæ communicata est Adæ vt primo nature principio, communicata fuit Eux, quæ in adiutorium simile sibi data est, ita suo modo Christo, & Beatæ Virgini fit data.

Cordub.

Carthus.
Canis.
Cardin.
Cusan.
Durand.
Caiet.
Anselm.

Iustitia ori-
ginalis quid
sit.

Ad explicandam exactè hanc difficultatem oportet diligenter inquirere, quid iustitia originalis sit quos effectus habeat, & quomodo, sed quoniam hoc est à præfenti instituto alienum, suppono iustitiam originalem fuisse quoddam donum sanans naturam constituendo perfectum ordinem inter Deum, & hominem, & inter partes seu appetitus hominis inter se, ita vt inferiora superioribus, & omnia Deo essent perfecte subiecta. Hoc autem donum (vt opinor) nihil intrinsecum erat in homine, præter gratiam in essentia animæ existentem, & virtutes omnes per se, & per accidens infusas in gradu heroico, quibus adiungebatur specialis Dei prouidentia, & custodia, vt latius in 1. p. q. 95 ostendi.

Ex quo colligitur primò, fuisse in Virgine potissimos effectus originalis iustitiæ, non tamen omnes, qui ad statum innocentie, seu originalis iustitiæ pertinebant.

Primum constat, quia habuit superiorem ratio-

nem seu portionem perfectissimè subiectam Deo, & inferiorem rationem, & appetitum superiori, absque vlla discordia, vt ostensum est. Et ideo rectè dicitur habuisse integritatem nature in ordine ad humanas operationes. Secundum etiam est euidens, quia fuit capax tristitiæ, timoris, & similibus affectionum, quæ in statu originalis iustitiæ non erant. Et similiter habuit corpus passibile, quod defatigabatur, & morti fuit subiectum, à quibus omnibus præseruabatur homo in illo statu.

Secundò hinc concluditur, si iustitia originalis sumatur pro collectione omnium horum effectuum seu pro dono, quod omnium illorum principium sit, in Beata Virgine non fuisse originalem iustitiam, quia non habuit totam collectionem effectuum, nec principium eius Nihilominus tamen verissimè dici potest habuisse donum originalis iustitiæ, quoad præcipuos, & quasi formales effectus eius: constat enim hos effectus, qui consistunt in subiectione ad Deum, & rationem superiorem, & perfectam subordinationem potentiarum esse præcipuos: constat etiam illud donum, quo hi effectus fiebant in Virgine, fuisse eiusdem rationis cum dono collato Adæ ad similes effectus præstandos. Quia (vt dictum est) non fuit aliud præter gratiam, & virtutes perfectas sub diuina prouidentia, & custodia, & hoc sensu multi Doctores in 2. d. 29. & 30. dicunt, fomitem non excludi nisi per originalem iustitiam. Et eodem modo possumus loqui de Virgine (quidquid Corduba suprà contendat) quanquam, quia B. Virgo non habuit hoc donum ex vi sue originis, neque cum omnibus effectibus originalis iustitiæ (vt dictum est) ideo magis expedit non simpliciter ita loqui, sed cum limitatione, & declaratione sufficienti, quæ ex dictis facile constat.

Donum o-
ritur in Vir-
gine.

SECTIO VII.

Virum B. Virgo habuerit vsum rationis à suo Conceptionis, & sanctificationis initio.

Hactenus explicuimus, quanta fuerit perfectio, multitudoque donorum gratiæ sanctificantis, quæ in prima sanctificatione Beata Virgini sunt data, de alijs verò donis seu gratijs gratis datis, quia non in prima sanctificatione, sed posterius datas esse censuimus, inferius suo loco dicendum est. Solum igitur superest explicandum id, quod vltimo loco supra proposuimus, quo modo scilicet B. Virgo fuerit sanctificata, vt rùm sine propria dispositione (vt ordinariè infantibus contingit) an verò altiori modo, & per propriam dispositionem more aduolutorum. Huius autem decisio pendet ex quæstione, quam in hac sectione præmittimus. In qua indicantur multa, Primum, an in primo instanti habuerit vsum rationis, & actum eius, cum perfecta cognitione, & iudicio. Secundum, quid per illum actum cognouerit, aut cognoscere potuerit. Tercium, qualis fuerit illa cognitio. Quartum, an hic vsum rationis, vel facultas illa vtendi perseverauerit in Virgine tota infantie ætate.

Dico ergo primò, Beata Virgo habuit actualem vsum rationis in primo instanti conceptionis, & sanctificationis sue. Ita docet expressè Bernardinus Senens. ferm. 51 de B. Virgine. c. 2. art. 1. & Caiet. hic artic. 3. & Viguer. in institutionib. ca. 5. s. 3. versicul. 9. Probatur autem ex principio supra posito, quia priuilegium gratiæ alicui puro homini concessum, Virgo ab in non est verissimè B. Virgini fuisse negatum: sed vt ratione tempore sue sanctificationis datum est Ioanni Baptista, vt patet ex illo verbo Luc. primo, *exultauit infans præ gaudio in vtero meo*, vbi aduertere oportet, verbum, *exultandi*, interdum analogicè, seu metaphoricè sumi in Scriptura, & tribui rebus etiam inanimatis, iuxta illud Pl. 113. *motes exultauerunt* Psal. 113. vt Arist. Langen.

Bernardi.
Senens.
Caiet.
Viguer.
non est verissimè
B. Virgini fuisse
negatum: sed
vt ratione tempore
sue sanctificationis
datum
est Ioanni Baptista,
vt patet ex illo verbo
Luc. primo,
*exultauit infans
præ gaudio in vtero
meo*, vbi aduertere
oportet, verbum,
exultandi, interdum
analogicè, seu
metaphoricè sumi in
Scriptura, & tribui
rebus etiam inanimatis,
iuxta illud Pl. 113.
motes exultauerunt
Psal. 113.
vt Arist. Langen.

ut arietes. Propter quod Iansen. cap. 4. concord. cen-
set hanc exultationem Ioannis non fuisse cum co-
gnitione, nec ibi gaudium significare propriū gau-
dij affectum, sed motum aliquem externū, seu ge-
sticulatorem, quæ gaudij effectus esse solet. Nam
vox Græca *Ἀγαλλίασις* hoc proprie significat. Sed
non est cur ubi proprietas verborum stare potest,
ad metaphoras confugiamus: certum est autem vo-
cem *exultationis*, & *gaudij*, proprie significare actum
vitæ, qui cognitionem supponit, quam propriam si-
gnificationem, etiam vox Græca commodius ad-
mittit, & iuxta illam, perfectior, magisque accom-
modatus sensus redditur. Præsertim quia (vt nota-
uit Origen. homil. 7. in Lucam) licet verbum *exul-*
tandi, simpliciter dictum, metaphorice interdum in
Scriptura sumatur: tamen *exultare in gaudio*, nun-
quam inueniatur secundum metaphoram dictum.

Quo factum est, vt ferè omnes Patres tam Græci,
quàm Latini in hac expositione consensuerint. Am-
bros. lib. 1. in Luc. *Habebat intelligendi sensum, qui ex-*
ultandi habebat effectum. Idem de institut. Virg. c. 13. li.
2. de Virginib. in princip. & libro 4. de fide ad Gra-
tian. c. 4. Leo Pap. serm. 110. de natiuit. *Præcursor*, in-
quit, *Christi spiritum prophetiæ intra viscera matris ac-*
cepit, & nondum celitus, genitrici domini signa exultatio-
nis ostendit, clarius Hier. Epist. 7. ad Latam *Audiebat*
(inquit de Ioanne) verba domini per os Virginis perso-
nantis. & Bed. Luc. 1. Prior, inquit, *Elisabeth vocem au-*
diuit, sed Ioannes prius gratiam sensit. illa Maria, *iste do-*
mini sensit aduentum. Idem Perr. Chrysolog. serm. 88.
August. lib. 2. de consens. Euangelist. ca. 15. & (si illius
sunt opera) in oratio. de quinque hæresib. c. 14. & lib.
3. de mirabilib. sacra Scripturæ c. 1. Origenes homi-
lia 4. in Lucam, dicit Ioannem in vtero cognouisse

per se ad perfectionem non pertineat (præsertim si
post illam finitam, ad statum, & terminum beatitu-
dinis à Deo præfixum statim transeundum sit) quan-
diu tamen in hac vita viuimus, frequentius, & diu-
turnius in Dei cōtemplatione, & actuali amore ver-
sari, sine dubio est magna perfectio sanctificantis
gratiæ. Sicut in beatis summa quædam perfectio est,
nunquam huiusmodi actus interrumpere, nam quo
magis in via illis similes efficitur, eo magis ad per-
fectionem accedimus.

Dico secundò, Hæc rationalis cognitio, quam B.
Virgo in eo momento habuit, potissimum circa
Deum, & Christum dominum versata est. Hoc ferè
non indiget probatione. Patet enim, tum ex addu-
cto exemplo de Ioanne Baptista, qui Christum in v-
tero matris cognouit: tum etiam, quia hæc cognitio
est ad sanctificationem pertinens: alia verò non erat
eo tempore necessaria.

Dico tertio, Hæc cognitio fuit per actum perfe-
ctum fidei. Hæc conclusio non est certa, quia potuit
Deus dare B. Virgini in eo instanti scientiam ali-
quam insulam supernaturalem mysteriorum, & nō
est improbabile hoc fecisse, de quo infra disputabi-
mus, cum de scientia Virginis ex professo agemus:
est autem certū, & consequens ad ea, quæ dicta sunt,
cognitionē quam tunc Virgo habuit, fuisse superna-
turalem, & verisimilius est fuisse fidem, quā constat
habuisse Virginem aliquando iuxta illud, *Beata, quæ*
credidisti, hæc enim est sufficiens, & accommodata via-
tori, & ad perfectionem sanctificationis, illa sola est
necessaria. Quam verò expressa, & distincta fuerit
hæc fides Virginis, & quæ mysteria per illā cognoue-
rit, in prædicta disputat. commodius tractabimus.

Dices, Ioannis cognitio vocatur prophetica à ci-
tatis Patribus, quæ tamen videtur perfectior, quàm
cognitio fidei. Respondetur non semper esse perfe-
ctiorem, neque aliam in substantia à cognitione fi-
dei, vt latius in 2. tractatur. Dices rursus, cum fidei
cognitio à sensibus pendeat, quo modo potuit Beat.
Virgo habere actum fidei, antequam posset phanta-
smatibus vtī? Respondetur, potuisse Deum, vel ita e-
leuare intellectum Virginis, vt sine dependentia à
sensibus per lumen fidei, & species aliquas per se in-
fusas operaretur, sicut in perfecto quodam gradu
Prophetiæ interdum fit, vel etiam potuisse interio-
rem sensum, seu phantasiam ita confortare, vt intel-
lectui cooperati valeret.

Dico quartò, Probabilè est facultatem vtendi ra-
tione datam Virgini in primo instanti in ea semper
durasse. Hæc conclusio est contra Caiet. hic artic. 4.
qui ita interpretatur D. Thomam dicentem, esse
speciale priuilegium Christi habere vsum liberi ar-
bitrij in vtero matris, intelligendum enim dicit de
vsu rationis permanente. Conclusionem tamē po-
sitam tenet Bernardinus Senensis citato loco, qui
argumentum sumit à Ioanne Baptista, de quo idem
sentit Iacobus Christopolitanus super Canticum
magnificat, & post fieri verisimile. Primò ex illo prin-
cipio, quod ita videntur sancti de Ioanne Baptista
sentire, multo ergo magis est nobis ita de Virgine
sciendum. Antecedens patet ex Amer. li. 2. in Luc.

c. de mora Mariæ cum Elizabeth, dicit Ioannē cre-
uisse in gratia illis tribus mensibus ex præsentia Vir-
ginis, & capit. sequenti. dicit. *Tempus siletur infantia,*
quia præsentia Domini matris in vtero roboraretur, qui in-
fantia impedimenta nesciuit, & infra capite de prophe-
tia Zachariæ ait, Zachariam ideo locutum esse ad filium,
Et tu puer, &c. quia cum audire poterat, qui saluatio-
nem Mariæ audierat. Quæ omnia sumpsit ex Orig. ho-
mil. 8. & 9. in Lucam. Secundò confirmari hoc po-
test, ex fide digna historia, qua fertur, B. Virginem
tertiæ suæ ætatis anno intelligentem quidem, ac
consentientem fuisse in templum à parentibus ob-
latam. Ita tradit Greg. Nyss. oratione de Christi na-
tuit: & Damascen. lib. 4. fidei cap. 15. Euodius & alij,

Obiectio.

Responsio.

Obiectio.

Responsio.

Facultas

vtendi ra-

tione data

Virgini in

concep-
tione qualis.

Caiet.

Bernardi.

Senens.

Iacob.

Christopol.

Ambr.

Orig.

Greg. Nyss.

Damasc.

quos Euodius.

Ioannes
Baptista
iuxta ratio-
nem in ore
matris
habuit.

Orig.

Ambr.

Leo Papa.

Hieron.

Beda.

Petr. Chry-

solog.

August.

Orig.

Ioan. 1.

Chrys.

Theoph.

Cyrill.

Ieronym.

Nicoi.

Simeon

Metaphr.

Cane.

Basil.

August.

D. Thom.

Virum Beata Virgo sanctificata fuerit per propriam dispositionem.

Anton.

Dionys.
Cathuf.Chrysost.
Origen.
Niceph.

D. Thom.

Obiectio.

Responsio.

Anton.

quos infra referam. Verum est tamen, non omnes Patres disertè affirmare B. Virginem, eo tempore rationis vsum habuisse, satis tamen indicant, & expressius habetur in illa historia, quæ nomini Hieronymi circumfertur, & Antonin. i. p. historiali, tit. 4. capit. 6. §. 10. dicit, *nihil illi tunc defuisse ad perfectam ætatem, & iam tunc ascendisse mente ad quindecim gradus perfectionis, in quindecim Psalmis centici gradum significatos, & idem sentit Dionysius Cathuf. in i. p. vitæ Christi. §. 2. ergo fuit acceleratus vsus rationis Virgini in ea ætate, ordinaria enim lege naturæ, non poterat tunc ratione uti. Quod, visitato exemplo Ioannis Baptiste, confirmare possumus. Ille enim (sicut virum decebat) à tenera ætate, quando iuxta naturæ leges, nondum ratiocinari poterat ab Spiritu Sancto motus, & illuminatus, in eremum abiit, ut diuinæ contemplationi vacaret, ut Chrysostomus indicat homil. 38. in Matth. & Orig. homil. 9. in Lucam, & clariùs Nicephorus libr. 1. histor. c. 14. Sic ergo Beata Virgo (sicut decebat Virginem) templi adiut, ubi continua ferè Dei cōtemplatione frui posset. Ergo verisimile est, hunc rationis vsum, quem sepius in infantia Virginem habuisse conspicimus, cōstantem, ac perpetuum in ea fuisse. Tertiò accedit, quod Dei opera perfecta sunt, eiusque dona sine penitentia, neque auferuntur sine culpa, præsertim quando dantur in utilitatem, & perfectiorem sanctificationem suscipientium: vadit, ut sit, etiam hæc maior perfectio Virginis, eius statui, & dignitati valde consentanea, nihilque derogat Christo: est enim illi proprium habuisse in vtero matris vsum rationis in clara Dei visione, & in facultate utendi omni scientia, & in omni materia pro suo arbitrio, atque adeò in tali vsu rationis, quo posset perpetuò vigilare, & omnem inferiorum potentiarum motum præuenire, de quo vsu videtur D. Thom. art. 4. loqui, B. autem Virgo tantum habuit facultatem utendi ratione in ijs, quæ ad Dei, & Christi cognitionem pertinebant.*

Sed obijci potest, quia Sancti supra citati loquentes de accelerato vsu rationis Ioannis Baptiste, dicunt fuisse per modum prophetice reuelationis, quæ non solet dari permanenter & per modum habitus, sed actualis motionis. Et confirmatur, quia videmus multiplicare miracula sine necessitate. Oportebit enim consequenter dicere Beatâ virginem potuisse in infantia intelligere, sine conuersione ad phantasmata, vel certè Deum miraculosè disposuisse, aut confortasse sensus eius, ut perfectè possunt rationi cooperari. Satis ergo esse videtur, quod per actualem & transeuntem reuelationem rationis vsum habuerit: tum in primo instanti sanctificationis: tum etiam fortasse postea pro alicuius temporis, seu occasionis opportunitate. Respondetur hunc modum dicendi etiam esse probabilem, & iuxta illum posse non difficile accommodari omnia, quæ ex Patribus, & historijs attulimus: prior tamen, quem elegimus, verisimilior videtur, & diuinæ bonitati, atque prouidentie magis consentaneus, & certè saltem ex eo tempore, quo Beata Virgo fuit in templo præsentata, non videtur dubitandum, quin facultatem habuerit perfectè intelligendi, ac diuina mysteria contemplandi. Hoc enim munus semper in templo exercuisse, Patres omnes docent: nec enim ob alium finem illuc oblata est: non potuit autem etiam eo tempore ratione uti absque speciali gratia, & privilegio. Eadem ergo ratione dicere possumus similem gratiam anteriori tempore accepisse. Præsertim cum Antoninus dicat, eo tempore iam Virginem mentem ascendisse ad supremum gradum perfectionis.

): (

HÆc quæstio ex præcedenti definita est. Dicendum est enim Beatam Virginem fuisse sanctificatam per propriam dispositionem. Ita docet S. Bernardus loco supra citato. Et probatur ex dictis. Primò, quia in illo instanti B. Virgo habuit cognitionem Dei, non est autem verisimile habuisse illam ociosam, & quali emortuam. Habuit ergo simul actum liberi arbitrij in Deum, quo illum super omnia dilexit: nam in hunc potissimum finem data est ei hæc cognitio: & omnes coniecturæ: quibus ad cognitionem probandam vti sumus, efficacius de spe, & amore procedunt: ergo. Secundo, quia sanctificari per propriam actum est perfectior modus (ut D. Tho. infra probat. q. 34. a. 3.) Ergo credendum est hoc modo fuisse sanctificatam Virginem. Et confirmatur, quia nullus sanctificatur fine proprio libero consensu, nisi veluti per accedens non impotentiam utendi ratione, ratio enim perfecta, ac propria inuendi amicitiam diuinam, & veluti spirituale desponsationem, quæ in prima sanctificatione fit, vtriusque partis consensum requirit: sed in Virgine non erat hæc impotentia, nam (ut ostensum est) ratione uti poterat, ergo. Tertiò, quia propter has rationes tam Angeli, quam Adam sanctificati fuerunt per propriam dispositionem, & idem dicendum est de Ioanne Baptista, nam gaudium illud, quo exultauit, signum amoris fuit: multò ergo magis asserendum hoc erit de Virgine Beata.

Dices, ergo non est operata Beata Virgo in illo instanti per habitus gratiæ, & charitatis, dispositio enim ad infusionem gratiæ, & donorum, non procedit ab habitibus (vsu ponno) consequens autem non videtur verum, quia ille est imperfectus modus operandi. Respondetur. Duplex iter intelligi potest hæc sanctificatio per propriam dispositionem, vno modo, ut sit hæc dispositio præparans subiectum ad receptionem habitus, & tunc verum est talem dispositionem non effici ab habitu, nam potius habitus infunditur, quia dispositio effecta est, non vt efficiatur: alio modo potest hæc dispositio intelligi, non vt præparans, sed vt periciens, & vt sanctificationem consummans, & quando dispositio talis est, ab habitu, seu principio intrinseco procedit. Potest ergo dici, Beatam Virginem fuisse sanctificatam per propriam dispositionem hoc posteriori modo, & ita facile expeditur difficultas posita. Mihi tamen verisimilius est fuisse priori modo sanctificatam. Ille enim est magis accommodatus viatoribus ratione vtentibus, & omnibus pensatis ad maiorem perfectionem pertinet, nam qui se ad gratiam disponit, quodammodo se sanctificat, & cum diuino auxilio est sibi aliquo modo causa gratiæ, quod maioris perfectionis est, quam ex habitu primum actum elicere, vel solum ex auxilio.

Ex hac doctrina infertur, meruisse Virginem in prima sanctificatione sua de condigno non gratiam sed gloriam. Hoc constat ex generali principio, in prima sanctificatione Virgo meruit de condigno gloriam. quod in materia de gratia traditur, nimirum vltimam dispositionem ad gratiam esse meritoriam, cum ad perfectionem spectet, etiam in Virgine locum habet, imò etiam Christum Dominum in primo instanti Conceptionis meruisse, simili argumento probat D. Tho. infra q. 34. a. 3. Certè est autem non potuisse B. Virginem per eam dispositionem gratiam mereri, quia principium meriti non cadit sub meritum: gloriam autem mereri potuit, quia illa caruit, qua priuatione supposita maioris perfectionis est obtinere illam ex merito, quam sine illo. Et confirmatur argumento sæpè facto, quia Angeli, & Adam, meruerunt primam gloriam per eum actum, quo se ad gratiam

Bernard.
Senens.
Virgo per
proprium
dispositio-
nem primo
sanctifica-
ta.

D. Thom.

Obiectio.

Responsio.

Qualis dis-
positio sue-
rit in Vir-
gine ad gra-
tiam in sua
Conceptio-
ne.

D. Thom.

Greg. Naz.
Ambros.
Beda.

gratiam disposuerunt, & idem de Ioanne Baptista credibile est, de quo sancti aiunt, suo merito patri loquelam restituisse, vt Greg. Naz. orat. 12. quæ est prima de pace, & Ambr. ser. 64. & super Lucam, vbi Beda, & alij. Et Ecclesia canit. Hinc parens nati meritis, vt ergo abditæ pandit, ergo multo magis credendum est, Virginitatem meruisse gloriam à prima sua sanctificatione. De qua hæc dicta sufficiant. Nam de merito Virginis & augmento gratiæ, alijsq; donis, & gratijs illis collatis, in frâ commodiori loco disputabimus.

QUESTIO XXVIII.

De Virginitate Beatæ Mariæ, in quatuor articulos diuisa.

Einde considerandum est de Virginitate matris Dei. Et circa hoc quaruntur quatuor.

Primo, vtrum fuerit Virgo in concipiendo.

Secundo, vtrum fuerit Virgo in partu.

Tertio, vtrum permanferit Virgo post partum.

Quarto, vtrum votum Virginitatis emisit.

ARTICVLVS I.

Vtrum B. Maria fuerit virgo in concipiendo.

118.
4. 16. c. 45.
Ergo p. 3.
c. 132. Et o.
p. 100.
cap. 4.

D tertium sic proceditur. Videtur, quod mater Dei non fuerit virgo in concipiendo Christus. Nulla enim proles qua habet patrem & matrem, ex virgine matre concipitur. Sed Christus non solum dicitur habere matrem, sed etiam patrem, dicitur enim Luc. 2. vranz pater eius, & mater mirantes super his, quæ dicebantur de illo, & infra eadem mater dicit, Ecce enim pater meus, & ego, dolentes quarebamus te. Ergo Christus non est conceptus ex Virgine matre.

2. Præterea Matt. 1. probatur, quod Christus fuerit filius Abrahæ, & Dauid, per hoc quod Ioseph ex Dauid descendit. Quæ quidem probatio nulla esset, si Ioseph pater Christi non fuisset. Ergo videtur, quod Mater Christi eum ex semine Ioseph conceperit, & ita non videtur fuisse Virgo in concipiendo.

3. Præterea Galat. 4. dicitur, Misit Deus filium suum factum ex muliere. Mulier autem consueto modo loquendo dicitur, quæ est viro cognita, ergo Christus non fuit conceptus ex Virgine matre.

4. Præterea, eorum qua sunt eiusdem speciei, est idem modus generationis, quia generatio recipit speciem a termino, sicut & ceteri motus, sed Christus fuit eiusdem speciei cum alijs hominibus, secundum illud Phil. 2. In similitudinem hominum factus, & habitu inuentus vt homo. Cum ergo alij homines generentur ex commixtione maris, & femina, videtur quod etiam Christus simili modo fuerit generatus, & ita non videtur fuisse conceptus ex virgine matre.

5. Præterea, Qualibet forma naturalis habet materiam sibi determinatam, extra quam esse non potest: Materia autem forme humane videtur esse semen maris, & femina. Si ergo corpus Christi non fuerit conceptum ex semine maris & femina, non verè fuit corpus humanum, quod est inconueniens, videtur igitur non fuisse conceptus ex virgine matre.

Sed contra est, quod dicitur Isaia 7. Ecce virgo concipiet.

Respondeo dicendum, quod simpliciter confitendum est matrem Christi virginem concepisse, contrarium enim pertinet ad hæresim Hebionitarum, & Cherinti: qui Christum purum hominem arbitrabantur, & de vtroque sexu cum natum putauerunt. Quod enim Christus sit conceptus ex virgi-

ne, conueniens est propter quatuor. Primo propter mittentis Patris dignitatem conseruandam: cum enim Christus sit verus, & naturalis Dei filius, non fuit conueniens, quod alium patrem haberet, quam Deum, ne dignitas Dei patris transferretur ad alium. Secundo, hoc fuit conueniens proprietati ipsius Filij, qui mittitur, qui quidem est Verbum Dei: Verbum autem absque omni corruptione cordis concipitur: quoniam corruptio perfecti Verbi conceptionem non patitur. Quia ergo caro sic fuit à Verbo Dei assumpta, vt esset caro Verbi Dei, conueniens fuit quod etiam ipsa sine corruptione matris conciperetur. Tertio, hoc fuit conueniens dignitati humanitatis Christi, in qua locum peccatum habere non debuit, per quam peccatum mundi tolleretur, secundum illud Ioann. primo. Ecce agnus Dei (scilicet innocens) qui tollit peccatum mundi: non poterat autem esse, quod in natura iam corrupta, ex concubitu caro nasceretur sine infectione originalis peccati. Vnde Augustinus. dicit in libr. de Nuptijs & concupiscentia. Solus nuptialis concubitus ibi non fuit scilicet in matrimonio Mariæ & Ioseph: quia in carne peccati fieri non poterat sine vlla carnis concupiscentia, quæ accidit ex peccato: sine qua concipi voluit, qui futurus erat sine peccato. Quarto, propter ipsum finem incarnationis Christi: quæ ad hoc fuit, vt homines renascerentur in filios Dei, non ex voluntate carnis, neque ex voluntate viri, sed ex Deo, id est, ex ipsa Dei virtute. Cuius rei exemplar apparere debuit in ipsa conceptione Christi. Vnde Augustinus. dicit in libr. de sancta Virginitate. Oportebat caput nostrum insigni miraculo, secundum carnem nasci de Virgine, vt significaret membra sua de Virgine Ecclesia secundum spiritum nascitur.

Ad primum ergo dicendum, quod sicut Beda dicit super Lucam, pater Saluatoris appellatur Ioseph, non quod verè iuxta Photinianos pater fuerit ei: sed quod ad famam Mariæ conseruandam pater sit ab omnibus estimatus. Vnde & Luc. 3. dicitur. I. t. putabatur filius Ioseph. Vel sicut Aug. dicit in libr. de Bono coniugali. Eo modo pater Christi dicitur Ioseph, quo & vir Mariæ intelligitur sine commixtione carnis, ipsa copulatione coniugij: multis videlicet coniunctius quam si esset adoptatus. Neg. enim propterea non erat appellandus Ioseph pater Christi, quia non eum genuerat concubendo: quandoquidem pater esset etiam ei, quem non ex sua coniuge procreatum aliunde adoptasset.

Ad secundum dicendum, quod sicut Hieronymus. dicit super Matth. cum Ioseph non sit pater Domini saluatoris, ordo generationis eius vsque ad Ioseph deducitur. Primo quidem, quia non est consuetudinibus Scripturarum, vt mulierum in generationibus ordo texatur. Deinde ex vna tribu fuit Ioseph, & Maria, vnde & ex lege eam accipere cogeatur vt propinquæ. Et vt Augustinus. dicit in libr. de Nuptijs & concupiscentia fuit generationum series vsque ad Ioseph perducenda: ne in illo coniugio virili sexui vtrique potiori, fieret iniuria, cum veritati nihil deperiret, quia ex semine Dauid & Ioseph erat, & Maria.

Ad tertium dicendum, quod sicut Glossa. dicit ibidem, mulierem pro femina posuit. more locutionis Hebræorum: vsus enim Hebrææ locutionis mulieres dicit, non virginitate corruptas, sed feminas.

Ad quartum dicendum, quod ratio illa habet locum in his, quæ pro edunt in esse per viam naturæ: eo quod natura sicut est determinata ad vnum effectum, ita etiam est determinata ad vnum modum producendi illum. Sed virtus supernaturalis diuina cum sit infinita, sicut non est determinata ad vnum effectum: ita non est determinata ad modum producendi quemcumque effectum. Et ideo sicut virtute diuina fieri potuit, vt primus homo de limo terre formaretur: ita etiam fieri potuit, vt diuina virtute corpus Christi formaretur de Virgine absque virili semine.

Ad quin-

capit. 12. in princ. 10. 7.

Cap. 6. ante med. 10. 6.

Lib. 1. in Luc. 8. secundum ordinem à med. 10. 2. Li. 1. de Nuptijs & conc. c. 11. parum à princ. 1. 7.

Mat. c. 1. f. per illud Christi generatio sic erat, 10. 9.

Cap. 1. non longe à fin. tom. 7.

Est Aug. li. 23 contra Faustum c. 7 in media tom. 6.